REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare *nr. 30.*
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. În Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-korut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare.— Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 35).

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de *Dumineca* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Dumineca* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 corone. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 191.—Anul LXV. **Brașov, Duminecă 1 (14) Septemvrie.** **1902.**

O învĕțătură pentru noi.

In timpul din urmă noi Românii am avut sĕ suferim érăși multe loviturĭ din partea celor ce au aḑĭ puterea în mână.

Numai a rĕu ne-a cobit vestita devisă „lege, drept și dreptate“ a ministrului-președinte Szell. De atuncĭ șovinismului jidano-maghiar i-a crescut crésta peste mĕsură și aḑĭ naționalitățile sunt mai turburate chiar de violențele și sĕlbătăciile lui, decât cum erau sub guvernul lui Banffy.

Numai în lunile din urmă s'au sĕvîrșit nisce acte dușmănóse contra naționalităților, carĭ te fac sĕ-țĭ stea mintea în loc.

Mai întâiŭ veni ordinul, prin care catecheților nemaghiarĭ de la școlele de stat, li-se impune sĕ predé de aicĭ încolo elevilor lor religiunea în limba maghiară. Apoi au urmat faimósele ordinațiunĭ, prin carĭ ministrul Wlassics vrea sĕ facă a se preda în școlele nóstre poporale 17 óre pe sĕptĕmână în limba maghiară.

Numai de curênd am înregistrat nouĕ casurĭ de atac asupra limbei, a școlelor și a autonomiei nóstre bisericescĭ.

In locurile montane ale Bănatului guvernul, în urma unei învoirĭ cu societatea căilor ferate austro-ungare, a luat asupră-șĭ școlele românescĭ, ce erau susținute de acéstă societate, însĕ nu ca sĕ păstreze caracterul lor, cum îl îndatora chiar legea, ci pentru a-le maghiarisa. Tot în Bănat guvernul a ordonat ca școla confesională din Satul-nou sĕ fiă închisă, pe cuvênt, că în fosta graniță militară nu pot esista școle confesionale, decât numai cu învoirea guvernului. Va sĕ ḑică ministrul isgonesce din acele ținuturĭ legea de școle, care este valabilă pentru tótă țéra. Porunca ministerială se ridică peste lege, numai ca sĕ pótă da o lovitura de mórte școlei române din Satul-nou.

In privința dreptului de limbă ministrul Wlassics nu mai vrea sĕ scie de nicĭ o lege. Unde numai póte, încalcă acest drept. Așa a ordonat de pildă, ca preoții, carĭ primesc ajutóre de la stat sĕ dea chitanțe în limbă maghiară. Preotului din Bichiș-Ciaba i-s'au spart ferestrile și l'au amenințat că'l vor omorî, fiind-că a refusat sĕ dea un estras de botez în limba maghiară, apĕrând limba oficială română a bisericei.

Cine ar puté însĕ înșira aicĭ tóte casurile de volnicie? A ajuns lucrul așa de departe, încât cei de la putere se fălesc astăḑĭ față cu mĕsurile lor de maghiarisare. Par'că cu cât se apropie mai mult deciziunea asupra pactului cu Austria, guvernul unguresc caută anume sĕ-șĭ facă nume bun la șoviniștĭ, ca sĕ-i aibă pe partea sa în ora decisivă.

Noi Românii am pățit multe și nu ne vor descuraja nisce neputinciόse svîrcolirĭ. Dér trebue sĕ tragem și o învĕțătură din cele ce se petrec și sĕ înțelegem odată, că îndrăsnéla cea mare a adversarilor noștri vine numai de acolo, că nu ne vĕd strîns uniți și solidarĭ în luptele nóstre, ci ne cunosc prea mult slăbiciunile, micile patimĭ, certe și desbinărĭ.

Aceste trebue sĕ înceteze.

Mâne și poimâne membrii Asociațiunii nóstre se întrunesc în adunare generală la Oravița. Ei se adună acolo în semnul limbei și al culturii nóstre românescĭ, a talismanului, care ne ține sufletul și ne dă tăria sĕ ne apĕrăm și sĕ resistăm fără șovăire, în așteptarea isbândei ce aștéptă pe toțĭ bravii, stăruitorii și curagioșii!

Rĕspândirea culturei naționale prin scriere, și graiŭ viu: étă unicul mijloc de mântuire pentru noi.

Binecuvêntată fie munca acelora, carĭ stăruesc și muncesc în brazda culturei, asigurând astfel viața și viitorul poporului nostru!

Aniversarea luărei Griviței.

(Ordin de ḑi al Regelui Carol I.)

Maj. Sa Regele Carol I, cu ocasiunea aniversării luărei Griviței, a dat din Ragaz, unde petrece de present, următorul înalt ordin de ḑi pe armată:

Ostașĭ,

„Un sfert de véc se împlinesce astăḑĭ „de când vitejii oștenĭ ai țerei au reînviat „străbuna virtute militară, cucerind cu „jertfă de sânge reduta Grivița. Acest mă-„reț fapt de arme a întemeiat renumele „armatei și va străluci pururea ca o pildă „vrednică de urmat. Cu mândrie puteți „privi pe un trecut glorios, care trebue sĕ „fie pentru voi neîncetat un puternic în-„demn în împlinirea sfintei vóstre datorii.

„Sunt deplin încredințat că, decă „scumpa nóstră patrie va avé din nou „nevoie de serviciile vóstre, nu vețĭ rĕmâné „înapoi de bărbăția și avêntul bravilor os-„tașĭ din rĕsboiul neatêrnărei.

„Mare este bucuria inimei Mele pu-„tênd a vĕ ura, în amintirea acestei ḑile „de gloriósă memorie, noroc și isbândă.

Dat în Ragaz, la 30 August 1902.

Carol.

Revista politică.

Sĕptĕmâna acésta ni-a adus o *nouă lovitură.* Fisolgăbirĕul din Panciova *a închis școla confesională română din Satul-nou*, sigilând ambele ușĭ ale salei de învĕțămênt cu declararea, că în fostul confiniu militar (granița militară) *nu este permis sĕ esiste școle confesionale*, din care causă comisiunea administrativă a comitatului Torontal a decis sĕ închidă școla română confesională.

Étă încă unul din nenumĕratele acte de forță brutală, ce s'au sĕvîrșit și se sĕvîrșesc în contra școlelor române. Nu se mulțumesc cei de la putere cu întroducerea forțată a limbei maghiare în școlele nóstre, ci se dedau acum și la acte atât de volnice și ilegale, cum este cel cu închiderea școlei din Satul-nou.

*

Pe când ni-se aplică loviturĭ atât de durerόse din partea dușmanilor limbii și culturei nóstre naționale, corifeii politicĭ maghiarĭ se fac luntre și punte pentru a amăgi lumea și țéra cu vorbe despre marea libertate de care s'ar bucura naționalitățile nemaghiare pe globul unguresc. Așa ḑilele trecute, contele Albert *Apponyi*, presidentul dietei ungurescĭ, s'a dus anume la *Șvabii din Bănat*, ca sĕ-i cumințéscă și sfătuéscă cum sĕ se pórte în viitor, pentru-ca sĕ fie fericițĭ. Li-a spus în Lovrin, că ei n'au sĕ țină la marea națiune germană din imperiu, că Șvabii luptând tot-déuna în trecut alăturĭ cu Maghiarii, n'au sĕ fie solidarĭ cu Germanii din afară de granițele țĕrii. Ei, decă vréu sĕ le mérgă bine, n'au decât sĕ se alipéscă strîns de Maghiarĭ și sĕ se feréscă de prorocii mincinoșĭ, carĭ țintesc la nimicirea viitorului copiilor lor și la inveninarea presentului.

Din Lovrin Apponyi s'a dus la Vêrșeț unde a vorbit érăși de prorocĭ mincinoșĭ, apoi a amenințat ḑicênd, că „față cu tendințele și șoptirile ce umblă sĕ otrăvéscă inimele sincere, *trebue luptat până la cuțit*, fără nicĭ o cruțare și reservă.

Pentru unii vorbe dulcĭ, pentru alțiĭ sbiciul.

Amenințările acestea au și început sĕ-șĭ dea ródele. Au aflat adecă cei de la cârmă, că redactorul fóiei naționale germane din Timișóra, „Deutsches Tgblat für Ungarn“ *Alviu Cramer* încă ar fi un „proroc mincinos“. De mult adversarii acestui biet redactor german îi pórtă Sâmbetele, ér acum în urmă i-au găsit lécul: *l'au espulsat* (isgonit) *din Timișóra*, pe motiv, că fù osêndit ca „agitator“ într'un proces și că e „om primejdios“ pentru liniștea obștéscă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Luarea Griviței.

(Aniversarea a 25-a.)

Astăḑĭ se împlinesc 25 de anĭ, de când ḑiarul nostru a primit dela Turnu-Măgurele următórea scire telegrafică înveselitóre:

Turnu-Măgurele 2 (14) Septemvrie, 9 óre 45 minute nóptea: *Divisiunea a 4-a română a luat în 30 August v. cu repețite asalturĭ fortul Grivița. Patru tunurĭ și un stindard turcesc cădură în mânile Românilor. Lupta împrejurul Plevnei continuă. Spiritul trupelor este escelent.*

Acésta luptă crâncenă a fost resultatul atacului celui mare asupra redutei principale Grivița, cea mai tare, și care domina mai mult Plevna. La acéstă luptă au luat parte douĕ divizii românescĭ, divizia a treia și a patra, dintre carĭ cea din urmă a reportat victoria dela Grivița.

Cu trei ḑile înainte aceeașĭ diviziune, a 4-a, care a participat la acțiunea decisivă asupra Plevnei dimpreună cu cele-lalte trupe ale armatei de operațiune română-rusescĭ, luase o posițiune a inimicului și o redută a lui. Acésta fù întâia luptă succésă a armatei române. Corespondentul de pe câmpul de rĕsboiŭ al „Gazetei Transilvaniei“ scrie despre acest succes cu data de 29 Aug. (10 Sept.) 1877 între altele:

Diviziunea a patra trimise trei batalióne înainte spre a respinge pe inimic și a-se face stăpâne pe posițiunea lui, ca sĕ pótă aședa pe ea o baterie.

Un batalion din regimentul al 13-lea de dorobanțĭ înaintà în tótă regula. Turcii începură focul, lupta se încinse. Sub protecțiunea artileriei ambelor armate, bravii Românĭ înaintară și respingênd complectamente pe inimic se făcură stăpânĭ pe acea posițiune, luând tot-odată și o redută. Batalionul de dorobanțĭ se distinse în mod admirabil, nu mai puțin trupele din al 5-lea regiment de linie, care a cooperat cu ei. Posițiunea inimică deveni a nóstră séra la 6 óre și bravelor nóstre trupe le succese a așeḑa pe ea peste nópte o baterie.

După-ce arată apoi cât de crâncenă a fost lupta și că Românii au avut vre-o 150 rănițĭ și 30 morțĭ, corespondentul încheie așa:

In fine întâia întreprindere română fù cu succes. Rușii sunt surprinșĭ de purtarea trupelor române, încât însu-șĭ împĕratul Alesandru, care a observat mișcarea din depărtare dimpreună cu Măria Sa domnitorul și cu marele duce, a admirat bravura trupelor române și a decorat stindartele batalióneIor, carĭ au fost în foc, cu ordinul Sf. George. El dete adecă pentru fie-care companie câte douĕ crucĭ a lui Sf. George și câte patru de fie-care baterie, din cele ce au fost înaintat în contra fortificațiunilor inimice.

Spiritul între oștenii românĭ e admirabil și încrederea Rușilor în armata nóstră e mare. Astăḑĭ e Lunĭ și bombardarea durézä mereu. In fie-care nópte Turcii încércă a-ne respinge din posițiunile luate, însĕ fără succes. Inceputul e bun. Sĕ trăiască România!

NB. Póte înainte de a primi scrisórea acésta cred, că vei auḑi, că Plevna este luată.

Și'n adevĕr, precum constata atuncĭ și ḑiarul nostru, după învingerea dela 30 August v. căderea cetății era numai o cestiune a timpului. Pe la noi se lățise deja înainte faima, că Plevna a fost luată.

„Turcofilii noștri“, — scriea „Gazeta“ — au fost profund agitațĭ de sgomotele lățite. Esclamațiunile durerόse de „Plévna elesett“ (Plevna a căḑut) erau urmate de strigătele de bucurie „Plévna még áll“ (Plevna mai stă). Noi însĕ ḑicem: „Plevna va cădé, va trebui sĕ cadă...“

Deja în numĕrul următor al ḑia-

Când văd, că prin osîndirea la închisóre și la amende bănesci nu pot se facă a dispare „proorocii mincinoșî“, își iau refugiu la ultima armă: espulsarea! Nu cumva asta-i „libertatea“ de care ne vorbesc șoviniștii maghiarî micî și marî, și nu cumva pe calea acésta și cu mijlóce de felul acest voesc cei dela stăpânire să facă „bunî patrioțî“ din Șvabii, în carî a început să încolțéscă și să se manifeste cu atâta putere de viéță sentimentul conscienței naționale?

*

In șirurile mĕsurilor de *maghiarisare*, noi am avut durerea de a mai înregistra una, nou noutță. Și cine, décă nu ministrul Wlassics, ministrul maghiarisării, e urzitorul ei? Acest neîmpăcat dușman al limbilor nemaghiare a dat un ordin către episcopul unit din Gherla, în care îi poruncesce să dispună, ca pe viitor chitanțele despre ajutorul de stat al preoților din părțile Chiorene și Sĕlăgiene să se facă în limba maghiară de către preoțî, căcî chitanțele de până acum redactate și tipărite în limba română nu vor mai fi primite.

Ėtă-l pe Wlassics, ministrul cultelor, atacând și limba bisericei, fără considerare la drepturile acesteia. E asta libertate, orî „lupta până la cuțit“, de care a vorbit la Vĕrșeț grotul Apponyi, care s'a lăudat, că vorbesce ca „representantul întregei națiunî“?

*

Mult mai rĕu însĕ a pățit'o cu limba bisericei preotul român gr. or. din Bichiș-Ciaba, comitatul Aradului. I-s'a cerut acestui preot, din partea primăriei, să libereze un estras matricular în limba maghiară. Preotul, om corect și ținĕnd strîns la dreptul de limbă al bisericei, a liberat estrasul în limba română. Atât i-a trebuit bietului preot, pentru-ca să se ridice împotrivă-i tóte *furiile șovinismului*. Plebea din Bichiș-Ciaba, ațîțată și instigată de fóia maghiară de acolo și prin pretensiunea ilegală a celor de la primărie, a dat năvală asupra locuinței preotului și i-au bombardat ferestrile cu pietri, amenințând pe preot că-l vor ciomăgi unde-l vor prinde. Tóte acestea s'au întîmplat într'un orășel cu poliție organisată, care însĕ „n'a cutezat“ să grăbéscă întru înfrânarea sĕlbatecilor demonstranțî.

Ėtă o formală rĕscólă contra ordinei de drept în stat. Cel năpăstuit și batjocurit însĕ fiind „Valah“, cui să-i pese de ceea-ce i-s'a făcut? — Asta încă-i libertate și patriotism!

Serbările din Bistriță.

Adunarea Societății pentru fond de teatru român.

În dilele de 7 și 8 Septemvrie n. c. un număr mare de Românî s'au adunat în frumosul orășel Bistrița, unde s'a ținut adunarea generală a „Societății pentru fond de teatru român“ și festivitățile aranjate cu ocasiunea acésta de Românii bistrițenî.

Comitetul Societății a sosit la Bistrița Sâmbătă. Aicî îl aștepta la gară un grup de Românî, preoțî și civilî, și după presentarea și salutările obicînuite s'au dus cu trăsurile dela gară în oraș. Séra, întreg publicul s'a întrunit la o cină comună, participând peste o sută de persóne. S'au rostit toaste și s'a cântat românesce.

Dumineca, în 7 Septemvrie, după serviciul divin ținut în frumósa biserică gr. cat. din Bistrița, s'a deschis în sala comitatului *prima ședință* a adunării printr'un frumos discurs ținut de președintele Iosif *Vulcan*. D-l Vulcan a vorbit despre: „Artă și adevĕr“.

În numele Românilor bistrițenî adunarea fù salutată de d-l advocat Dr. Dem. *Ciuta*, ér în numele despărțĕmĕntului „Asociațiunei“ a vorbit d-l advocat Dr. G. *Tripon*. Adunarea a mai fost salutată din partea d-lui Ign. *Seni*, vice-președintele reuniunei învĕțătoresci „Mariana“. La tóte cuvĕntările acestea a rĕspuns președintele Vulcan.

După alegerea a doi notarî (Vasilie Goldiș și Dr. Iosif Blaga), s'a cetit raportul cassarului și raportul și propunerile comitetului în cestiunea modificării statutelor. Din raportul cassarului, d-nul N. Petra-Petrescu, reiese, că cassa s'a sporit anul trecut cu 24,375 cor. 24 b. și la 31 Iunie a. c. s'a urcat la 310.664 cor. 49 b. Tóte rapórtele au fost date spre studiare comisiunilor alese.

Au urmat apoi disertațiunile. D-l I. Păcurariu, profesor în Năsĕud, a vorbit despre influența și desvoltarea artei. Timpul fiind înaintat, celelalte lecturî s'au amânat pe ședința a II-a.

La óra 1 urmă *banchetul* în sala dela „Gewerbehaus“. Un public numĕros și elegant a participat la acest banchet, cam vr'o 200 persóne. S'au ținut numĕróse toaste și publicul își petrecea vesel sub impresia melodiilor românesci esecutate de o musică escelentă.

Dela banchet întreg publicul s'a dus să vadă *petrecerea poporală*, ce s'a dat în localul de petrecerî poporale „Bombardir“. Era adunat mulțime mare de popor, fete și neveste și tinerî voinicî îmbrăcațî în costum românesc.

Séra la 8 s'a dat un *concert* și *teatru*, la care a asistat un public fórte numĕros. Atât concertul, cât și representația teatrală au avut un succes din cele mai bune.

Lunî, 8 Sept. s'a ținut *ședința II* în sala dela „Gewerbeverein“. S'au cetit rapórtele comisiunilor, carî au aprobat lucrările comitetului, ale cassarului, precum și propunerea comitetului de *a nu se schimba statutele Societății*, ci pe temeiul vechilor statute a-se începe o lucrare pregătitóre pentru înființarea teatrului român, avĕnd comitetul să presente un plan de acțiune la viitórea adunare generală.

În ce privesce succesul material al adunării s'a constatat, că s'au înscris 4 membrî fundatorî cu câte 200 coróne, 3 membri pe viéță cu câte 100 cor., 33 ordinarî cu câte 10 cor. și 23 ajutătorî cu sume mai micî. S'au încassat cu totul 1394 cor. 20 b.

Prin d-nul Dr. I. Blaga Societatea a fost învitată să-și țină adunarea viitóre în *Sebeșul-săsesc*.

După terminarea lucrărilor administrative, s'au cetit disertațiunile. D-l Petra-Petrescu a cetit lucrarea d-lui Dr. V. Branisce (care n'a putut merge la adunare) „Cum jucăm teatru“, ér d-l Dr. I. Blaga a cetit lucrarea sa „Ceva despre psychologia plăcerii estetice“.

Președintele închide apoi adunarea mulțumind bistrițenilor pentru dragostea cu care au fost primițî.

Séra la 8 a urmat *balul*, la care au participat un numĕr mare de dómne, domnișóre și domnî.

Marțî membriî comitetului și mai mulțî fruntașî din Bistrița au făcut o escursiune la Năsĕud. Li s'a făcut primire căldurósă. Séra a fost o conveuire la restaurantul „Rahova“, ér Mercurî comitetul s'a reîntors acasă.

Din Bucovina.

Execuțiunea deputatului Dr. Florea Lupu.

Dirigența partidelor române unite din Bucovina, publică în „Deșteptarea“ din Cernăuțî următorul comunicat:

Considerând atitudinea d-lui deputat Dr. Florea Lupu de la întrarea d-sale pe terenul afacerilor publice, în parlament și în publicitate, jignind simțul național și interesele poporului român din Bucovina;

cât și în special discursul d-sale la ultima adunare a învĕțătorilor din districtul Rădăuțului, în Iulie 1902;

considerând, că broșura apărută în Cernăuț, 1902, sub titlul: „Către poporul român țĕrănesc, apel dela învĕțătorime“, aptă a produce ură și înstrĕinare între proprietatea mică, proprietatea mare, numită boerime, și preoțime și a aduce turburare în sînul întregului popor român din Bucovina, nu numai, că este un corolar și o parafrasă a cuvĕntării, ținută de d-l Dr. Lupu în Rădăuț pentru apĕrarea și preamărirea d-sale, dér chiar, conform declarării d-sale din n-rul 4009 al fóiei „Bukowinaer Rundschau“ — că domnia sa se identifică cu totul cu conținutul și cu tonul acestei broșurî — a aflat în public espresa d-sale aprobare;

considerând, că d-l Dr. Florea Lupu a fost declarat de partidul conservator român, pe al cărui program a candidat, de nedemn a mai fi membru al clubului deputaților românî din camera imperială;

considerând, că este de datoria nóstră a feri întrégă populațiune română, precum în casul present și învĕțătorimea, de a urma sfaturilor d-lui Dr. Florea Lupu carî ar fi numai periculóse pentru Românii din Bucovina;

considerând în fine, că atitudinea d-sale nu póte să aibă alt efect, decât discompunerea orî-cărei organisărî politice și naționale și prin urmare *degradarea naționalismului român în Bucovina* la un factor cu desĕvîrșire negligiabil;

Dirigența partidelor române unite din Bucovina declară, că nu póte, decât să-l privéscă pe d-l Dr. Florea Lupu, în consequența atitudinii d-sale, ca pe un *inimic al intereselor adevĕrate ale națiunii române, și-l va trata în viitor ca atare.*

Aniversarea sergentului dela Vaslui.

Marția trecută s'au împlinit două-deci și cincî de anî de când armata română desfășurată înaintea Plevnei a primit botezul focului; două-decî și cincî de anî de când a repurtat prima isbândă.

Sunt două-decî și cincî de anî de când regimentul XIII de dorobanțî, ajutat de un batalion din al V-lea și o secție de baterie din al III-lea de artilerie, au cucerit primul redan din fața Griviței.

Marția trecută s'a împlinit un pătrar de véc de când *Sergentul din Vaslui* a devenit prototipul eroului național; ér regimentul din care el a făcut parte, al XIII de dorobanțî, a luat — cel dintâiu dintre tóte trupele ce erau în fața Plevnei — Marea Cruce a *Stelei României*.

Și tot Marția trecută fù aniversarea când de fapt M. S. Regele Carol a luat comanda trupei din fața Plevnei.

Și pentru ca isbânda să fie deplină, el adresă trupelor române următorul:

Ordin de di:

Oștenî,

A trecut anul de când lupta de peste Dunăre, între Turcî și Creștinî, pune în primejdie hotarele nóstre.

Pentru a le apăra, țéra a făcut apel la voi.

La glasul ei, v'ațî părăsit căminele, cu avĕntul ómenilor carî au consciință, că de la devotamentul lor atérnă ființa Statului Român.

Pe cât timp oștirile operau în depărtare și noi nu eram amenințațî de cât de năvălirile unor cete de jefuitorî, ne puteam ține numai de apĕrarea țĕrmurilor. Acum însĕ rĕsboiul se apropie de hotarele nóstre și décă Turcii vor fi învingĕtorî, este învederat că ar năvăli cu toții asupra țĕrei, aducĕnd cu dênșii măcelul, predarea și pustiirea.

In acéstă posițiune, ca să scăpăm țéra de sĕlbătăciile năvălitorilor, este de datoria nóstră a merge să-i combatem pe chiar tărîmul lor.

Ostașî românî, voi sciți cât de mult a suferit patria vóstră în timp de peste 200 de anî, în care vi-se răpiseră mijlócele de a mai apĕra bărbătesce, pe câmpurile de bătaie, drepturile ei.

Astădî aveți ocasiunea de a arăta din nou vitejia vóstră, și Europa întrégă stă cu ochii țintițî spre voi.

'Nainte dér cu inima românéscă, și lumea să ne judece după faptele nóstre.

---

rului nostru puturăm constata deplina adeverire a victoriei, scriind:

„Luarea redutei celei marî „Grivița“ și păstrarea acestei posițiunî tarî, este a-se mulțumi mai cu sémă eroismului admirabil al bravilor oșteni românî, carî desprețuind mórtea s'au repedit asupra formidabilului fort de repețite-orî și urcând cu scările șanțurile inimicului, l'au respins din cuibul acela întărit.

Victoria dela Grivița a făcut să lucéscă paloșul strămoșesc érăși în vechia-i splendóre. Tótă pressa europénă admiră astădî eroica atitudine a trupelor române în sângerósele lupte dela Plevna.

...Bucuria ce trebue se-o simțim asupra succeselor strălucite ale stindardului român, care primul a fost plântat pe șanțurile inimice dela Grivița, se turbură astădî numai prin scirile, ce ne sosesc despre pierderile enorme, ce le-au suferit vitezele batalióne române“...

Tot în numĕrul de la 8 (20) Sept 1877 al „Gaz. Trans.“ s'a publicat următorul raport sosit de pe câmpul de rĕsboiŭ:

Luarea redutei Grivița.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“ de pe câmpul de rĕsboiŭ).

Din apropierea Plevnei, 31 Aug. (12 Sept.) a. c.

Diua de Sf. Alesandru (30 Aug.) fù destinată pentru atacul Plevnei.

Disposițiunea atacului fù următórea: Divizia a 4-a română să atace fortul mare numit „Grivița“, care'l avé în față; în același timp divizia a 3-a română să atace în flancul drept, ér trei batalióne rusescî să atace în flancul stâng al diviziei a 4-a.

La órele 3 din di colóna de atac a diviziei a 4-a, formată din batalionul al 2-lea de vĕnătorî, batalionul al 2-lea din al 5-lea regim. de linie, 1 batalion din al 16-lea și un batalion din al 14-lea regiment de dorobanțî — porni spre atac în tótă ordinea și tăcerea.

La órele $8^1/_2$ vĕnătorii, carî erau desfășurațî în linie de tiraliorî, carî luaseră cu sine și tóte uneltele trebuinciόse pentru trecerea șanțului, precum: gablóne (coșurî de nuiele, carî se umplù cu pĕmĕnt și cu așa numite fașine — legăturî de nuiele séu crăcî) fașine, scărî ș. a. ajunseră pe crésta délului, cam la 3—400 metri depărtare de fort.

De aci începù asaltul cu tótă iuțéla și fără de a trage focurî asupra fortului, de unde inimicul îi bătea cu foc de infanterie și cu șrapnele, într'un mod înspăimântător. Colóna, cu tótă plóia de glónțe, înaintă repede până la șanțul fortului, de unde însĕ atât focul, cât și baionetele inimicului o respinseră astfel, încât se retrase cu marî pierderî, dér în regulă.

După o jumĕtate óră sosiră și Rușii (3 batalióne), cu carî dimpreună se reîncepù asaltul, care fù respins pentru a doua óră. Abia al treilea asalt, care se esecută cu o vigóre ne mai pomenită, reuși într'un mod decisiv. Turcii fură respinșî perdĕnd 4 tunurî, un stindard și multe arme. Românii rĕmaseră stăpânî pe fort pe la órele $6^1/_2$ séra.

Timpul în acéstă di era urît, plóie și cétă. Turcii respinșî se retraseră într'un al doilea fort de la spatele lor, de unde împreună cu cei de acolo trăgeau tótă nóptea asupra fortului ocupat de noi, încât era imposibil de a da întărirî și artilerie trupelor din fort. Tótă nóptea se petrecù într'o fuzilada (împușcăturî continue), ér diminéța la 4 óre Turcii procedară la atac asupra fortului, ce l'au pierdut, și înaintând până la parapetul șanțului respinseră trupele, în cea mai mare parte ruse, ce se aflau afară de fort.

Atacul Turcilor era de o vehemență estraordinară. Trupele din fort încă începură să clatine și era p'aci să lase fortul în mânile vrășmașului. In momentul acesta suprem tocmai ajunseră două batalióne și jumĕtate (1 batal. din regim. al 13-lea de dorobanțî și 1 batal. din al 14-lea de dorobanțî), care erau trimise ca trupe próspete să susțină fortul. Un *Urra* puternic făcù să se cutriere aerul. Dorobanții se aruncaseră ca leii asupra Turcilor și după o luptă înfricoșată, *îi respinseră cu baioneta.*

Reîncepem astădî luptele glorióse ale străbunilor, alăturea cu numĕrósele și bravele armate ale uneia din cele dintâiŭ puterî din lume. Armata română, deși mică, se va distinge, sunt sigur, prin bravura și disciplina ei. Ea va reda astfel României rangul ce a avut altă dată și care i-se cuvine între națiunile europene.

Acésta este și credința Augustului Impĕrat al tuturor Rușilor. De aceea, nu numai Românii vor lupta alăturî cu Rușii, pe același câmp și pentru același scop, dér încă comanda superióră a ambelor armate despre Plevna îmî este încredințată mie.

Acésta este o onóre, care se resfrânge asupra țĕrii, asupra vóstră.

Faceți dér sĕ fâlfăie din nou cu glorie drapelul românesc pe câmpul de bătaie, unde strămoșii au fost, secolî întregî, apĕrătorii legii și ai libertății.

'Nainte dar, ostașî românî, 'nainte cu bărbăție, și în curênd vĕ vețî întórce în familiile vóstre, în țéra vóstră liberă prin voi înșivĕ, acoperițî de aplausele întregei națiunî.

Carol.

Vecînică onóre primei isbânde premergĕtóre a eroismului armatei române dovedit în renumitul asalt de la Grivița.

Vecînică onóre *Sergentului* legendar *de la Vaslui* și cu cei *nouĕ ai lui*!!

SCIRILE DILEI.

31 August v.

„Albina" institut de credit și de economii, Filiala în Brașov. Cetim în „Revista Economică": Domnul *Nicolae Petra Petrescu*, dirigentul actual al Filialei „Albina" din Brașov și tot-odată cel mai vechiŭ funcționar al primului nostru institut financiar, fiind trecut cu 1 Ianuarie 1903 la cererea proprie în pensie, direcțiunea „Albinei" în ședința sa dela 4 crt. a numit dirigent al Filialei din Brașov pe d-l Dr. Nicolau *Vecerdea*, actualul secretar al institutului. Pentru serviciile prestate institutului „Albina" în curs de 30 de anî și mai bine, direcțiunea a esprimat d-lui N. P. Petrescu mulțămita și recunoscința sa. — Asociându-ne la aprețiarea favorabilă ce-o face conducerea institutului activității vechiului, zelosului și conscientiosului sĕu funcționar, dăm espresiune tot-odată convingerei nóstre, că d-l P. Petrescu, care iese la pensie încă în deplină vigóre și sănĕtate, nu se va retrage la odihnă, ci va continua a fi activ pe alte terenurî, spre folosul nostru obștesc.

Monumentul dela Mirislău. Mâne, Duminecă 14 Septemvrie n. se va face inaugurarea solemnă a monumentului de la Mirislău, ridicat la 1900 de societatea archeologică și istorică din comitatul Albei inferióre întru amintirea învingerii oștirilor lui Basta asupra lui Mihaiŭ Vitézul. Intr'unul din numerii din acest an ai „Gazetei" de Dumineca, am publicat descrierea acestui monument. Piétra comemorativă are forma unei prisme în patru fețe, înaltă de vr'o 3 metri, așeḑată pe partea dréptă a „văii Mirislăului" între drumul de țéră, ce duce de la Aiud spre Turda și între linia ferată.

Dar dedicat Regelui Carol. La 28 Noemvrie anul acesta, împlinindu-se 25 de anî de la *luarea gloriósă a Plevnei*, ofițerii de infanterie din întréga țĕră vor oferi M. S. Regelui Carol ca dar o *statuetă de bronz*, representând *Dorobanțul*, pe care o esecută tînĕrul sculptor Späthe. Cu acéstă ocasiune, toțî ofițerii de infanterie din întréga țĕră vor oferi, în sala arsenalului din capitală, un mare *banchet în onórea M. S. Regelui*, care va fi presidat de însu-șî Majestatea Sa.

Aniversarea luărei Griviței. Vineri a. m. în ḑiua aniversărei luărei Griviței un Te-Deum a fost oficiat în Catedrala sfintei Metropolii, de către Metropolitul Primat la órele 10 dim. La acest Te-Deum au luat parte: generalul Brătianu, comandantul institutului geografic al armatei, general Arion, comandantul corpului al doilea de armată, generalul în reservă Hercht, colonelul Mavrocordat din partea palatului, colonelul Hiotu, colonelul Gheorghiu, comandantul regimentului 21 de infanterie, colonelul Popovicî din artilerie, majorul Staur Simionescu comandantul batalionului 7 de vênătorî, major Pretorian comandantul jandarmilor călărî, majorul Balmez căpitanul Brezoianu, etc. etc. Din partea guvernului și autorităților civile, fapt regretabil, nu se afla nicî un representant. In curtea Metropoliei se afla o campanie din batalionul 7 de vênătorî, sub comanda d-lui căpitan Caracaș. După oficiarea serviciului divin, d-l general Arion trecŭ în revistă compania de vênătorî.

Statorirea listei virilișştilor în Făgăraș. Ni-se scrie din *Făgăraș*: Se fac atențî toțî acei contribuențî românî din comitatul Făgărașului, carî au drept a pretinde ca la compunerea listei viriliștilor sĕ li-se socotéscă darea duplu, (art. de lege XXI din 1886 § 26), că până în 15 Septemvrie a. c. se înainteze rugarea în scris către comisiunea verificătóre a comitatului, prin care sĕ céră a li-se socoti darea duplu, căcî altcum dreptul nu li-se va lua în considerare. Asemenea, décă nu li-s'a luat tótă darea în conspectul oficiului de dare, sĕ pretindă întregirea datelor. Are drept fie-care contribuent a-șî socoti la darea sa și darea soției și a copiilor sĕi minorenî. Spre orientare înșir aci pe cei cu dare mai mare din conspectul oficios și carî au dreptul a pretinde computarea duplă.

1) Nicolau Garoiu, advocat, Zărneștî 890 coróne 01 ban. 2) Ioan de Pușcariu, jude de Curie în pens în Brașov, 649 coróne 07 banî. 3) Dr. Iancu Mețian, proprietar, Zărneștî 590 cor. 64 banî. 4) Dr. Andreiŭ Micu, advocat în Făgăraș 353 cor. 36 banî. 5) Dr. Șenchea, advocat Făgăraș 318 cor. 44 banî. 6) Dr. Turcu, advocat Făgăraș 304 cor. 20 banî. 7) Dr. N. Motocu, advocat Făgăraș 252 cor. 47 banî. 8) Dr. N. Manoiu, advocat Brașov 243 cor. 09 banî. 9) D. Chisereanu, preot Făgăraș 208 cor. 84 banî. 10) Dr. Octavian Vasu adv. Făgăraș 194 cor. 30 banî. 11) Iacob Zorca preot Vlădenî 185 cor 47 banî. 12) Enescu George, Moeciul-inf. 171 cor. 44 banî. 13) Șerban Necolae, preot Voila 165 cor. 53 banî. 14) Ioan Dan, preot Zĕrneștî 144 cor. 70 banî. 15) Ioan Pop, preot Sâmbăta-superióră 136 cor. 24 banî. 16) Iosif Puscariu, advocat Brașov 122 cor. 74 banî. 17) Ilariu Plotogea, preot Tohanul-nou 117 cor. 32 banî. 18) Solomon Făgărășan, preot Draguș 114 cor. 16 banî. 19) Moise Micu, preot Poiana-Mĕrului 107 cor. 02 banî. 20) Neculae Stanciu, inginer Viștea-de-jos 105 cor. 72 banî.

Toțî ceilalțî (dintre cei îndreptățițî) au dare mai puțină de 100 coróne. Pentru a fi virilist se va cere o dare de peste 200 coróne.

Insciințările se pot adresa comisiunei verificătóre comitatense sĕu și oficiului de vice-comite. — Lista viriliștilor românî o voiŭ comunica la timpul sĕu. — *Censor.*

Procesul „Cărții de aur". Erî i-s'a înmânat d-lui T. V. *Păcățian* actul de acusă în procesul, ce i-s'a intentat pentru „Cartea de aur" vol. I. In terminul legal de opt ḑile, d-l Păcățian își va înainta esceptiile asupra cărora va avé sĕ se pronunțe tribunalul reg. din Clușiŭ.

Alegere de învĕțătóre. Din *Tohanul vechiŭ* ni-se scrie, că în 8 Septemvrie n. s'a făcut acolo alegerea pentru ocuparea postului de învĕțătóre la școla comunală. Dintre opt concurente a fost alésă cu unanimitate d-na Rosa *Manoilă* n. Țințar, soția d-lui cooperator Gregoriu Manoilă.

Esposițiile industriale din Sibiiu. Comitetul arangiator al esposiții-or industriale compus din comitetele Reuniunei agricole și al celei a sodalilor noștri, a ținut sub presidiul profesorului seminarial Demetriu Comșa, — prima ședință. Din hotăririle mai de căpetenie, și până la publicarea unui comunicat oficial, anticipăm următórele: După constituirea biuroului, s'a hotărît ca deschiderea esposiției sĕ se facă Duminecă în 19 Octomvrie n., ér închiderea opt ḑile mai târḑiu, Duminecă în 24 Octomvrie st. n. c. In legătură cu esposițiile, între altele se proiectéză arangiarea unui concert în stil mai mare și conținênd puncte esclusiv poporale cu concursul „Reun. române de musică din Sibiiu", a „Reun. sodalilor românî din Sibiiu", a unui cor al elevilor din seminariul „Andreian", al „Reuniunei meseriașilor și comercianților românî din Sebeș „Andreiana" și eventual cu al unui cor de țĕranî din Ocna-Sibiiului. Pentru ḑiua încheierii esposiției de asemenea sunt proiectate unele serbărî mai marî. Probabil se va representa piesa teatrală „Ruga de la Chiseteu" de Iosif Vulcan și se va declama o „Odă ocasională", datorită profesorului Andreiŭ Bârseanu din Brașov. Obiectele pentru esposiție sĕ se trimită cel mult până în 14 Octomvrie n., adecă 5 ḑile înainte de deschidere.

Fidanțare. D-șóra Elena *Tișcu* s'a fidanțat cu d-l Ioan *Balca* absolvent de teologie, Bran.

Contele Tolstoi, marele scriitor rusesc, care a scăpat din gréua sa bólă și s'a reînsănĕtoșat, a reluat de mai multe sĕptĕmânî activitatea sa literară. Ilustrul scriitor este acum ocupat sĕ revadă manuscriptul unei noue cărțî, arĕtând viața sa militară în Caucas, către 1850, în ajunul marei rĕsvrĕtirî de la Schamyl. Cartea va apăré probabil înainte de sfĕrșitul anului. Tolstoi a împlinit Mercurî 50 de anî de când a început sĕ facă literatură și împlinesce acum al al 74-lea an al vêrstei sale. Tóte societățile literare și sciințifice l'au felicitat prin telegraf. Ḑiarul „Novoje Wremja" îi consacră un articol călduros.

Dela universitatea din Clușiŭ. Nise scrie din Clușiŭ: Tînĕrul student Emil Hățeganu a depus la universitatea din Clușiŭ, Joi în 11 Septemvrie, ultimul esamen de doctorat în drept cu distincțiune. Bravul și zelosul tînĕr a depus tóte esamenele fundamentale și tóte trei rigurósele pentru doctorat cu distincțiune unanimă. Asemenea a făcut și esamenul de maturitate la Blașiŭ cu eminență. Decî nimic nu-i lipsesce, de-a fi promovat *„sub auspiciis"*, decât puțină bunăvoință din partea profesorilor universității, carî, cred, că deși e Român, îl vor recomanda înaintea forurilor mai înalte de a fi promovat „sub auspiciis". Putem felicita pe tatăl amintitului student, pe protopopul Cojocnei Ioan Hățeganu, cel ce cu atâtea jertfe își cresce și pe ceilalțî fii, carî și ei sunt toțî studențî eminențî.

Tĕrgul de vite, ce era sĕ se țină Miercurî și Joi în Sibiiu, a fost oprit din causă că s'a constatat bóla de gură și de unghii între vitele cornute din Mohu. Până la alte dispositiunî sunt oprite și tĕrgurile de sĕptĕmână.

Cununie. In 31 August s'a celebrat în biserica gr. cat. din Căuaș cununia d-lui Vasilie *Bran*, proprietar în Țeghe, cu Marióra *Filip* din Căuaș.

Rectificare. In nr. trecut de Duminecă am publicat în rubrica „Scirile ḑilei" o notiță privitóre la petrecerea din *Uióra-de-Mureș*. Se ḑicea între altele, că sala în care s'a ținut petrecerea, a fost scump plătită. Corespondentul nostru ne rógă sĕ rectificăm acéstă în sensul, că „sala a fost scump plătită" ce-i drept, însĕ nu cu banî, ci prin aceea, că li-s'a făcut celor câțî-va strĕinî hatârul, de a juca un „ciardaș".

Bietul muncitor! „On. Redacțiune! Mai ḑilele acestea mi-s'a dat ocasiune a ceti în prețuita nóstră „Gaz. Trans." scirea despre casul întêmplat cu bietul Sĕlăgian. Etă că s'a ivit și la noi un lucru

---

Reduta sĕu fortul rĕmase érăși în posesiunea nóstră. L'am plătit destul de scump. Perderile nóstre în soldațî și ofițerî sunt fórte marî. Ca sĕ vĕ putețî face o ideă despre perderile suferite, vĕ spun aci perderile batalionului al 2-lea de vênătorî, care dintre tóte a suferit mai mult. Ele după cum s'a constatat până acum sunt: 350 rănițî și morțî din 700 de ómenî.

Divizia nóstră a 4-a este am puté ḑice, mai decimată — dér obiectivul atacului ei, fortul, îl are cel puțin în posesiune, ceea ce este un avantagiŭ din cele mai însemnate pentru luarea celorlalte întărirî ale Plevnei.

Sĕ ne întórcem la divizia a 3-a. Acésta avŭ asemenea marî pierderî, dér nu succesul diviziei a 4-a, căcî fiind respinsă, nu mai putŭ a se pune în stare de a reataca în ḑiua aceea. Astăḑî la 31 August v. Rușii (corpul de armată al 4-lea) atacară Plevna din spre șoséua Lovcei la sud. In ora ce vĕ scriu canonada duréză. Resultatul ne e necunoscut.

Acum ne adunăm și ne recompletăm forțele, așteptând alt ordin. Dumneḑeu cu noi și cu causa nóstră!

* * *

Reamintindu-ne astfel momentele sublime de bucurie de acum un pătrar de secol, bucurie pentru reînvierea gloriei străbune, nu putem sĕ completăm mai bine datele de mai sus, decât reproducênd scrisórea, pe care Domnitorul Carol I, comandantul suprem al oștilor ruso-române înaintea Plevnei, a adresat'o Măriei Sale Dómnei tocmai în séra bătăliei dela Grivița:

„Avem înaintea nóstră, — scria M. S. Domnitorul către M. S. Dómna — *un adevĕrat Sebastopol, care ne va costa încă mii de viețî omenescî până se va lua.* Din primele ḑile, după ce ne-am convins de situațiune și am recunoscut tóte posițiunile, am declarat, că Plevna nu póte fi luată fără un asediu în regulă și cu masse marî de trupe. *Nu voiau sĕ mĕ crédă la început, dér acum au ajuns la aceeași convingere*, și generalul Totleben a fost chemat aicî.

„Singurul lucru ce am putut obține atuncî, a fost o amânare de cincî ḑile, în care lucrările de pĕmênt ale Turcilor au fost bombardate cu 256 tunurî.

„*Acésta încă a fost mai de nicî un folos.* Impĕratul, Marele duce și cu mine ne aflăm ḑilnic pe o colină înaintea Plevnei, pentru a observa efectul focului artileriei.

„In ḑiua de 27 August regimentul 13 de Dorobanțî, sprijinit de artilerie, a esecutat o recunóscere ofensivă și a respins pe Turcî din posițiunile lor întărite. *Regimentul s'a purtat în acéstă împrejurare așa de strălucit, încât Impĕratul a conferit câte 2 crucî Sf. Gheorghe fie-cărei companii. Eu am împodobit drapelul cu cordonul ordinului român.*

„Artileria, care puse tunurile sale în posițiune sub un foc omoritor, s'a distins asemenea; *o baterie a primit patru crucî Sf. Gheorghe.*

„Ḑiua de 30 August, onomastica Impĕratului, fusese destinată pentru atacul general.

„Vremea era miserabilă, o cétă așa de désă, încât nu se putea vedé la doi pașî depărtare. Eu părăsiî cuartierul în ḑorî de ḑiuă, pentru a mĕ înțelege încă cu comandanțiî de corpurî, asupra dispositiunilor ce subscrisesem séra în ajun. Impĕratul sosi la 11 óre; un Te-deum fù celebrat în mijlocul unei canonade violente. Serbarea era mișcătóre și înfrumsețată prin cântece magnifice. Ingenunchiarăm cu toțiî și ne rugarăm pentru victorie. Impĕratul plângea.

„După ce serviciul divin se termină, ne îmbrățișarăm. Se dejună pe loc, bem în sĕnĕtatea Impĕratului, care beŭ în urmă *pentru armata română adăogând, că ea a făcut proba focului în mod strălucit.* Rĕspunseiŭ printr'un toast, pentru brava armată rusă.

„La órele 2 încălecaiŭ, spre a mĕ duce la punctul unde trebuia sĕ mĕ găséscă raportele.

„La órele 3 începem atacul din tóte părțile. Urmăresc cu bătaĭ de ḑinimă tóte mișcările. Puteam sĕ vĕd totul. Focul era

nemai pomenit în felul sĕu. Muncitorul (cosac) Neculae *Arsu* din comuna Ghimbav (c. Braşov), a luat nisce jugĕre de luțernă (după cum se vorbesce) spre a-le cosi în tovărăşie cu alțĭ doi soțĭ ai sĕi, de la economul sas Iohann *Daniel* jun. din Braşovul-vechiŭ str. de mijloc. Omenii după-ce şi-au isprăvit lucrul, au plecat la stăpân, ca sĕ-şĭ ia paralele tocmite. Economul sas însĕ nevoind a-le da suma întrégă, ci a-le detrage o părticică din ea, muncitorii n'au vrut sĕ ia nicio para cu lipsă; şi făcênd gălăgie, unul dintre muncitorĭ a recurs la oficiul polițienesc din localitate, spre a-i împăca. Până sĕ soséscă aceştia la locul cu pricina, economul sas a sărit asupra celui care făcuse arvuna şi l'a ciomăgit şi l'a călcat în picióre ca pe un animal, aşa că bietul muncitor român a rĕmas ca mort pe loc, pierdêndu-şĭ simțirile. De aici a fost dus la spitalul civil, unde — după cum se spune — puțină speranță de însănĕtoşare, ca sĕ-şĭ mai pótă câştiga bietul om, pânea de tóte dilele. Ar fi lucru cuminte, décă astfel de stăpânĭ ar fi ocolițĭ din partea muncitorilor românĭ.— *R.*"

Adunare de controlă. Magistratul orăşenesc face cunoscut, că *adunarea de controlă a honvedimei*, din acest an, se va ține în dilele de *1, 2, şi 3 Octomvrie* la 9 óre a. m. în casarma honvedilor. Sunt obligațĭ a-se presenta honvedii, carĭ se află aici (în Braşov), fără considerare, décă sunt stabilițĭ orĭ nu în acest oraş orĭ la despărțĕmêntul de honvedĭ căruia aparțin. Vor fi obligațĭ a-se presenta şi acei honvedĭ, carĭ aparțin honvedimei din cealaltă parte a monarchiei, carĭ de la 1 Oct. 1901 şi până inclusiv la finea lui Septemvrie n'au fost înrolațĭ nicĭ pentru serviciul activ, nicĭ pentru deprinderea de arme. In fine au a-se presenta toți aceia, carĭ în anul 1891 au fost asentațĭ pentru armata permanentă şi cu finea anului 1901 au fost trecuțĭ la honvedime. Honvedii cu domiciliul în *Scheiŭ* se vor presenta la *1 Oct.*, cei din *Braşovul-vechiŭ* şi *Stupinĭ* la *2* Oct., cei din *Cetate, Blumĕna, Timişul-dejos* şi *de sus, Dêrste, Predeal* şi cei de la *fabrica de zahăr* la *3* Oct. Pentru honvedii, carĭ din motive legale au lipsit de la adunarea de controlă, se va ține în 20 Noemvrie în localul arătat mai sus o controlă suplementară.

Din Africa de sud. După o carte albastră publicată dilele trecute la Londra, numĕrul trupelor trimise în sudul Africei de la 1 August 1899 până la 31 Maiŭ 1902, împreună cu garnisónele de la 1 August 1899, a fost de 448,435 ómenĭ. Din acéstă cifră 337.219 au fost trimişĭ din insulele britanice; 18,534 din India engleză; 30.328 din colonii şi din Canada, 52.414 din sudul Africei. In aceste cifre nu se cuprind eclerorii, stafetele şi conducĕtorii de convoiurĭ, de rasă indigenă. Pierderile au fost de 5774 ucişĭ, 22 de mii 829 rănițĭ şi 16,168 morțĭ în urma rănilor şi a diferitelor bóle.

Rĕscólă țĕrănéscă în Italia. Un numĕr de 400 grevişțĭ muncitorĭ agricolĭ din comuna Condela (provincia Foggia) au ocupat tóte barierele satului, voind sĕ împiedece pe ceilalțĭ muncitorĭ, carĭ nu s'au asociat la grevă, de a continua munca. Gendarmeria şi armata trebuind sĕ intervie, au fost primite cu pietri. Mai mulțĭ soldațĭ au fost rănițĭ. Trupa a ripostat, trăgênd focurĭ în grevişțĭ. Sunt 7 ucişĭ şi 10 rănițĭ.

Erupțiunĭ vulcanice. Erupțiunile vulcanuluĭ *Pelée* din Martinica continuă. Intinderea noului desastru nu se póte cunósce esact, de óre-ce comunicațiunile cu insula sunt întrerupte. — Din *Saint-Sebastien* (Spania) se semnaléză sensibile cutremure de pământ în regiunea Pirineilor din apropierea acestei localitățĭ. — *Vesuvul* şi *Stromboli*, doi vulcanĭ stinşĭ din Italia, după cum se telegrafézǎ din Roma, au reîntrat în activitate, aruncând lavă topită şi cenuşă. — O telegramă din NewYork anunță erupțiunea craterelor vulcanice din şirul munților Anzĭ. — Insulele *Bermude*, după o telegramă din Londra, *au dispărut sub valurĭ*, în urma unui puternic cutremur de pămênt. — Vulcanul *Soafrière* din insula San-Vincenzo e din nou în erupțiune. Nu se cunósce numĕrul victimelor.

Concert. Musica orăşenéscă va da mâne Duminecă 14 Sept. n. un concert în sala de la hotel „Europa" cu program variat. Se va cânta şi o piesă românéscă. Inceputul la 8 óre séra. Intrarea 60 banĭ.

Toțĭ medicii consideră „Apa amară Francisc Iosif" ca unicul mijloc purgativ salin, care luat în dose micĭ are efect sigur, disolubil şi durabil. Premiată la 10 esposițiĭ universale cu medalia de aur. Se capĕtă pretutindenĭ.

In Villa Kertsch etagiul al doilea, constătător din 4 odăi, bucătărie, cămară etc., dela 1 Octomvrie de închiriat.

Dela „Asociațiune".

Oravița, 13 Septemvrie n. Comitetul central al Asociațiuneĭ şi delegațiĭ despărțĕmintelor au sosit adĭ aicĭ la 11 óre a. m. în frunte cu presedintele Dr. *Ales. Mocsonyi* şi au fost primițĭ de o numĕr mare de public cu ovațiunĭ entusiastice. Óspețĭ au sosit până acuma puținĭ.

Ordine înțelepte.

Sunt fórte rare casurile când putem sĕ înregistrăm ordine date de organe oficiale mirene cu privire la respectarea religiunei şi la îndemnarea spre religiositate. Un astfel de ordin a dat dilele trecute vice-şpanul comitatului *Cianad*, prin care ordonă oficiilor de sub jurisdicțiunea sa (pretuiĭ, notariate, etc) *sĕ nu mai pună termine de pertractărĭ pe dile de Duminecĭ şi sĕrbătorĭ*, căcĭ în aceste dile creştinii trebue sĕ mérgă la biserică, spre a-şĭ face datorințele religióse. — Al doilea ordin l'a dat comandantul de gendarmĭ din *Szentes* Hunyetz Károly. Estragem următórele din acest ordin:

. . . Décă óre cine trebue sĕ fie religios, apoi în prima linie soldații şi *gendarmii trebue sĕ fie*; ei îşĭ fac serviciul între mii de primejdii, carĭ au deosebită trebuință de ajutorul lui Dumnedeu. Despre Sfântul Ştefan, primul nostru rege ungar, a însemnat istoria, că odată un rĕufăcĕtor s'a fost ascuns sub patul regelui, cu scop ca peste nópte sĕ-l ucidă. Regele a adormit, ér rĕufăcĕtorul se pregătia sĕ-şĭ îndeplinéscă fapta. Când a ridicat însĕ cuțitul sĕ-l împlânte în pieptul regelui, acesta în vis a rostit următórele cuvinte: „Când Dumnedeu e cu noi, cine póte fi contra nóstră!" Ucigaşul s'a îngrozit aşa de tare audind cuvintele acestea, că a scăpat din mână cuțitul şi cădênd în genunchĭ înaintea regelui, care se trezise, i-a mărturisit cu pocăință grozăvenia ce era s'o facă.

Oh! de ar avé în vedere acest principiu şi gendarmii meĭ, carĭ — dĕu — destui duşmanĭ au, şi de şi-ar pune încrederea în Dumnedeu şi de s'ar ruga lui! Dar nu însĕ, că la o parte a feciorilor sunt mai bine desvoltate înjurăturile şi blasfemarea lui Dumnedeu, de cât rugăciunea. O vedem acéstă la sub-oficerii trupelor, carĭ amĕsurat facultățiĭ de judecată morală a lor, fórte slabă, vĕd chiar „sciință" în acéstă prostie a lor.

Dér Dumnedeu, deşi nu bate cu bâta, totuşĭ bate amar pe astfel de blastemătorĭ ai numelui Sĕu.

De aceea rugați-vĕ une-orĭ! Rugăciunea sĕ fie aceea ce nobilitéză şi uşuréză ocupațiunile nóstre, căcĭ prin ea ne ocupăm cu cel mai demn obiect al gândiriĭ, de óre-ce în cursul rugăciunii inima nóstră se împreună cu Dumnedeu cel infinit de bun şi ca pĕcătoşii slabĭ şi neputincioşĭ implorăm îndurare de la Dumnedeu, care a dis: „Nu voiŭ întórce fața mea de cătră cel ce vine la mine".

Religia ne învață, că e mare pĕcat décă cine-va, fără nicĭ o causă binecuvêntată, nu merge la biserică în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ.

De aceea doresc, ca *în Duminecĭ şi sĕrbătorĭ personalul, ce nu e în serviciŭ, sĕ mérgă la biserică* şi acolo sĕ petrécă timpul în mod vrednic, meditând despre Dumnedeu şi rugându-se. Eu cred, că Dumnedeu va ajuta gendarmilor meĭ.

Am cuvênt şi cătră sub-oficerĭ: sĕ premérgă cu esemplu bun, şi décă mĕ vor înțelege, atuncĭ intențiunea mea, respective scopul meu a ajuns în pămênt roditor şi binecuvêntarea lui Dumnedeu va fi cu noi.

Invĕțămêntul primar în România.

(Invĕțămêntul practic agricol. — Predarea istoriei naționale. — Imbrăcămintea învĕțătorelor).

D-l Sp. *Haret*, ministrul cultelor şi instrucțiunei publice, a adresat următórea circulară revisorilor şcolarĭ din țéră:

Domnule Revisor!

Anul şcolar 1901—1902 se va numĕra printre cei mai însemnațĭ în istoria învĕțămêntului nostru primar, pe de-o parte pentru-că într'însul s'a pus început temeinic nouei îndrumărĭ a acestui învĕțămênt, ér pe de alta, pentru-că corpul didactic primar a dovedit, că înțelege şi este destoinic sĕ împlinéscă rolul sĕu în acéstă însemnată operă.

Este adevĕrat, că lucrarea va fi vastă şi grea; dér nicĭ un sacrificiu nu va fi prea mare pentru a o duce la bun capĕt, pentru-că însu-şĭ viitorul țĕrei atêrnă de dênsa.

De alt-fel trebue sĕ fie bine înțeles, că ministerul însu-şĭ nu voesce sĕ impună institutorilor şi învĕțătorilor sarcinĭ mai presus de puterile lor. Acésta ar fi în prima linie contra chiar a interesului întreprinderei sale. Noi ne mulțumim, ca fie-care sĕ rĕspundă măcar la una din chemările nóstre, cerem ca fie-care sĕ facă ceva, cât póte şi cum póte; dér sĕ facă bine. Décă spre esemplu, un învĕțător a reuşit sĕ fondeze o bancă populară şi sĕ o facă sĕ prospereze, el deja a rĕspuns dorințelor nóstre, căcĭ s'a făcut util consătenilor sĕi şi în afară de şcólă. Altul va putea face alt-ceva. Trebue însĕ ca fie-care sĕ ia parte în limita puterilor sale în lupta întreprinsă pentru ridicarea sătenului, pentru îndrumarea practică a învĕțămêntului primar, pentru instruirea claselor de jos ale poporului. Lucrând cu zel în direcția acésta, institutorii şi învĕțătorii nu numai îşĭ vor crea drepturĭ la recunoscința țĕrei, dér îşĭ vor ridica propriul lor prestigiu: căcĭ nimic nu înalță pe om mai mult, decât serviciile pe carĭ le face.

Chiar greutățile, nedespărțite de-o întreprindere ca a nóstră, pot fi dese orĭ înlăturate prin pricepere şi îndemânare.

Aşa mulțĭ învĕțătorĭ au obiectat, că nu pot face cu destul succes învĕțămêntul practic agricol, pentru-că nu au unelte, vite, seminte etc. Casa şcólelor s'a silit sĕ facă față, pe cât se póte, acestor nevoi; dér este evident, că ea nu va puté nicĭ-odată împlini tóte trebuințele. Invĕțătorii înşi-şĭ trebue sĕ găséscă mijlocul de a eşi din dificultate, fie-care după împrejurările pe carĭ le are la îndemână. Sĕ nu uite, că o gospodărie este ceva care produce venit, aşa că acopere ea însă-şĭ cheltuiala ce s'a făcut pentru înjghebarea ei.

Sĕ facă şi el ceea-ce face orĭ-ce sătén tinĕr, care îşĭ începe aşedarea casei. Şi mai cu sémă, că un învĕțător dispune de-o înlesnire pe care simplul sătean nu o are:

îngrozitor pe tótă linia, un bubuit de tunurĭ şi o părăélă de împuşcăturĭ absolut asurditóre; trei magazii de pulbere sburară în aer. Colónele nóstre se aruncară din tóte părțile, dér fură cosite de glónțele inimicului. Câmpul de bătae fù acoperit cu mii din bravii noştrii; Turcii respinseră atacurile nóstre în mai multe rêndurĭ şi cel din urmă nu reuşi, decât cătră nópte. Dér perderile nu erau în raport cu slabul resultat, căcĭ nu am reuşit, decât a lua reduta înaintată, care póte ûşor a ne fi luată din nou, de óre-ce este dominată de o linie fórte tare fortificată. *Diua de erĭ*, care nu e o victorie, ci numai un succes militar, *ne costă cel puțin 14000 de ómenĭ, din carĭ peste 2000 ómenĭ şi 50 ofițeĭ din partea Românilor*; numĕrul exact nu se póte încă fixa. Dér ambele armate s'au bătut eroic. Séra visitaiŭ ambulanțele române, carĭ presintau un spectacol sfâşietor.

„După 6 óre mĕ găseam lângă Impĕrat, căruia nu-i puteam sĕ-î aduc decât triste noutățĭ; el era adânc mişcat. Deodată veni scirea, că cavaleria turcéscă forțase liniile nóstre. Impĕratul fù rugat cu stăruință de a se întórce la cartierul sĕu.

„Marele duce şi eu petrecurăm tótă nóptea înaintea Plevnei, în haine ude şi sub o plóe neîntreruptă. Se aprinse un mare foc, la care ne uscarăm, se aduse un batalion, pentru siguranța nóstră personală. Nóptea fù furtunósă, situațiunea nóstră displăcută şi agoniósă. Miĭ de cadavre acopereau câmpul de bătae şi tótă nóptea ambulanțele lucrară.

„Focul bateriilor inamice ținù până la diuă, devenind din ce în ce mai slab; Turcii încercară în mai multe rêndurĭ sĕ reia reduta.

„*Am răpit un drapel turc, pe care țĭ-l trimit*; *voiŭ trimite asemenea la Bucuresci în curênd tunurile cucerite. Batalionul 2 de vênătorĭ din Ploeştĭ s'a bătut strălucit*; Impĕratul şi eu am decorat mai mulțĭ ómenĭ, am dat asemenea decorațiunĭ mai multor oficerĭ şi soldațĭ ruşĭ, pe carĭ le vor purta cu permisiunea împĕrătului. Rusia prin urmare a recunoscut ordinul nostru."

Unul dintre militarii românĭ presențĭ la luptă, oficer de Stat major, descrie într'un stil prescurtat, — aşa cum a putut face, în acele momente teribile, — următórele scene petrecute la marele cuartiere generale:

După bătălie M. S. Domnitorul se duce însoțit de marele duce Nicolae la Impĕratul şi-i presintă marea cruce a ordinului național *Steaua României*, împodobite cu spade, pe care Alexandru II îl primesce fórte emoționat şi a rêndul sĕu atêrna cu mâna sa la gâtul M. S. Domnitorul nostru crucea Sf. Gheorghe.

Bombardările nu încetéză. Grivița Nr. 2 este aprópe şi fórte periculósă pentru armatele creştine.

Domnitorul visitéză bateriile, până sub focurile inamice şi pregătesce asaltul pentru a doua di, spre a se lua şi Grivița Nr. 2.

El nu uită sĕ mulțumĕscă smeilor sĕi, carĭ au luptat şi le adreséză următorele ordine de di:

Ostaşĭ,

In bătălia de la 30 August, ca şi în luptele carĭ au precedat şi urmat acésta memorabilă di, voi ațĭ dovedit, că virtuțile străbune n'au perit din rêndul oştenilor românĭ. Sub focul cel mai viu al inamicului, ațĭ înfruntat mórtea cu bărbăție, ațĭ luat o redută, un drapel şi trei tunurĭ. Țéra vĕ va fi recunoscĕtóre de devotamentul şi de abnegațiunea vóstră, ér Eu, ca Domnul şi comandantul vostru, sunt mândru de voi şi vĕ mulțumesc. De şi am avut simțitóre perderĭ, de şi deplâng împreună cu voi bravii camarađĭ, căduțĭ pe câmpul de onóre, dér sângele vĕrsat nu va fi în zadar; dintr'ênsul vor rodi mărirea şi independența patriei.

Dat în domnescul Nostru Cuartier general al armatei de Occident.

Carol.

învěţătorul este cel puţin asigurat de traiul dilnic, în multe părţī el are şi pămêntul în condiţii avantagióse ceea-ce sătênul nu are. Pe urmă băncile populare formézā adī o resursă puternică, care până mai anul trecut lipsia.

Unii au găsit şi alte mijlóce pentru a ocoli greutăţile.

Ast-fel un harnic şi priceput învěţător din judeţul Buzĕu a organisat o tovărăşie cu şcolarii sĕi şi cu părinţii lor, pentru cultivarea pămêntului şcolii. La beneficii iau parte cu toţii; dér cultura se face după regule raţionale, sub conducerea învěţătorului, aşa că se folosesc de învěţămêntul practic nu numai copiiī, ci şi părinţii lor; ér beneficiul bănesc se împarte între toţī, potrivit disposiţiilor ministeriale.

Sistemul acesta va puté fi întrebuinţat peste tot.

Direcţiunea practică, pe care voim sĕ o imprimăm învěţămêntului primar, nu ne face sĕ perdem din vedere şi alte lucrurī importante.

Ne mulţumim în acéstă circulară sĕ ne ocupăm numai de douĕ din ele.

Cel dintâiŭ este învěţămêntul istoriei.

Pré adese-orī am observat, că acest învěţămênt este redus la un simplu exerciţiu de memorie. Cu acésta se alterézā cu totul scopul şi caracterul acestui însemnat învěţămênt. Studiul istoriei trebue sĕ fie un mijloc de a infiltra în sufletul copiilor consciinţa naţională; de a-i face sĕ înţelégă rostul chemării în lume a poporului din care fac parte; de a-le insufla încredere într'însul, iubire de ţéră şi dorinţa de a-se devota pentru dênsa. Istoria trebue sĕ le arate suferinţele trecute ale poporului român, venite tóte din neunirea din năuntru séu din vrăjmăşia celor din afară; ea trebue sĕ-i facă sĕ înţelégă deosebirea dintre adī şi ierī, virtutea şi inţelepciunea naţiunei, care a sciut sĕ se înalţe acolo unde este, numai prin înţelepciunea şi vitejia ei şi a conducĕtorilor ei.

Ast-fel privit, studiul istoriei nu mai este numai un exerciţiu obositor şi inutil, ci devine unul din cele mai puternice mijlóce educative.

A doua observaţie, ce avem de făcut, este asupra unor rele esemple pe carī mai ales unele învĕţătóre dau sătenilor, prin îmbrăcămintea lor. Deprinderile lucsóse, gătelile costisitóre nu se potrivesc nicī cu mijlócele, dér nicī mai cu sémă cu rolul pe care trebue se-l jóce învěţătórea în sat. Invĕţătórea are datoria de a servi de model în tóte; şi luxul nu e un lucru pe care trebue sĕ-l dăm de model sătenilor noştri.

Esemplul învĕţătórelor este de vină, că sătencele îşī părăsesc costumul lor tradiţional, pentru a lua costumul oraşelor. Acesta este un rĕu nu numai din punctul de vedere estetic şi al conservării deprinderilor naţionale, dér şi din punctul de vedere igienic şi economic. Imbrăcămintea cumpĕrată la oraş este mai urîtă, mai nesănĕtósă, mai próstă şi mai scumpă, decât aceea făcută în casa ţĕranului...

Catastrofa din Caucas.

Diarul „*Tiflis News*“ publică următórea descriere a teribilei catastrofe întêmplată acum câte-va dile, în Caucas, prin prăbuşirea unui gheţar de pe muntele Kasbek şi care a pricinuit mórtea a peste 700 persóne:

Catastrofa se datoresce unei vaste prăbuşirī de teren, care s'a produs — după cât se crede — în urma unui cutremur de pămênt.

Pagubele sunt marī şi se crede, că perderile totale, în case şi vite, se urcă la 40 milióne de ruble.

Pe cósta nordică a muntelui Kasbek se află, într'o vale întinsă, staţia termală Tmenkan, cercetată mai ales de bolnavii atinşī de gută.

Isvórele calde, carī alimentézā aceste băi, ţîşnesc dintr'un gheţar aşedat în vecinătate.

In diua catastrofei, la césurile 5 diminéţa, acest gheţar începù sĕ se aplece şi pietri şi sloiurī de ghéţă eşiau dintr'o crăpătură, ce se formase.

La órele 7 s'a observat, că apa isvórelor, de obiceiŭ fórte limpede, luà o colóre sură.

Scăldătorii de ambele sexe, în numĕr de mai multe sute, nu se îngrijară de acest lucru şi urmară baia.

La órele 8, un sgomot asurditor şi sĕmĕnând cu tunetul, umplù valea şi în acelaşī timp se audi un bubuit subteran.

Rîuleţul luà imediat dimensiunile unui puternic torent, cărând enorme sloiurī de ghéţă şi blocurī de stâncă.

Scăldătorii căutară atuncī sĕ fugă, dér era prea târdiu.

Cósta de nord a muntelui cu gheţarul începù sĕ înainteze cu o iuţélă enormă, nimicind totul în trecerea sa.

Valea lungă de 20 kilometri şi largă de 1 km. fù cu totul pustiită.

Pătura de stâncī, de ghéţă şi pămênt, care umplù valea, avé o înălţime de 300 metri.

Numai 4 scăldătorī au scăpat ca prin minune de la mórte, şi acéstă descriere a fost făcută de către unul din tr'înşii.

El adaogă, că a vĕdut ómenī şi animale tîrîţī de uraganul, care însoţia catastrofa, la o înălţime considerabilă şi apoi asvîrliţī cu violenţă de stâncī.

Mai multe dómne au fost d'asemenea ridicate în spaţiu şi cadavrele lor au fost regăsite în depărtare de 6 kilometri.

Acest supraveţuitor al gróznicei catastrofe declară, că ea s'a produs în mai puţin de 3 minute.

Cultura bucatelor în vechime.

Cultura bucatelor este mai tot aşa de veche ca şi neamul omenesc, de óre-ce acesta fără de acelea nu ar fi putut esista nicī decum séu numai fórte cu greu pe pămênt. De aceea cele mai multe popóre din vechime credeau, că bucatele sunt un dar din ceriŭ, cu care zeii au dăruit pe ómenii de pe pămênt.

Astfel cei vechī credeau, că în India au învĕţat pe ómenī la cultura bucatelor zeul Brama, în Egipt Iris, în Grecia Demeter, ér în Roma Ceres. Ei mai credeau, că la început înşişī zeii se scoborau din ceriŭ, de lucrau pentru ómenī; mai credeau şi aceea, că la început bucatele erau mai roditóre ca acum. Un singur paiu de grâu se dice, că era încărcat de spice de jos până sus. Dér omul ispitind zeii, aceştia s'au coborît mânioşī pe timpul secerişului, au tras cu mâna pe un spic de din jos în sus şi ca prin minune au cădut tóte spicele laterale, rĕmânênd numai cel din vêrf după cum îl vedem şi astădī la grâu, sĕcară şi orz.

In vechime cultura bucatelor nu se făcea pe întinderī aşa marī ca acum, de o parte pentru-că nu se simţia aşa tare lipsa lor, fiind ómenī mai puţinī, de altă parte pentru-că nu aveau nicī aşa unelte bune pentru lucrarea pămêntului.

Vechii Egiptenī susţineau, că plugul l'ar fi aflat zeul lor Oşiris. Acésta o deduc ei de acolo, că pe unele statue s'ar fi aflat unele icóne cu plug, la carī erau injugaţī doi boi, după carī mergea economul sĕmĕnând.

De aci se deduce, că scrierile lui Herodot, cu privire la vechia cultură a bucatelor în Egipt, nu consună întru tóte cu adevĕrul. Herodot susţinea adecă în scrierile sale, că vechii Egiptenī nicī nu arau, nicī nu grăpau, nicī nu săpau bucatele, ci le sĕmĕnau numai în nămolul rĕmas de rîul Nil, ér pentru astuparea acelora în pămênt, mânau animalele mai mĕrunte, oile séu porcii.

Dér unele din vechile popóre nu voesc sĕ lase Egiptenilor gloria de a fi aflat ei mai întâiŭ cultura bucatelor şi plugul, ci susţin că acelea au fost cultivate şi pe alte locurī, ér despre plug susţin, că acela a fost aflat mai întâiŭ în China, unde omul privind la rîmătorī, cum desfundă pămêntul, a născocit şi el un fel de cârlig de lemn, cu care sgăria pămêntul întocmai ca şi aceia.

Fie cum va fi, în ceea-ce se ţine de cultura bucatelor şi aflarea plugului, este pe deplin constatat, că Egiptul şi China au fost cele dintâiŭ ţĕrī, carī încă pe la anul 2800 înainte de Christos se ocupau cu cultura acelora. Dela Egiptenī cultura bucatelor a trecut la Fenicienī, de la aceştia la vechii Grecī, ér de la Grecī la vechii Romanī.

In mormintele unor mumii (trupurī înbalsamate) din Egipet s'au aflat grăunte de bucate, carī sunt asemenea grăunţelor nóstre de grâu. Proba făcută cu acelea, de a-le sĕmĕna şi a scóte astfel grăunţe nouĕ se dice că într'un cas ar fi şi reuşit. Grăunţele de grâu aflate în Pompei, carī s'au putut cultiva mai departe şi din carī şi astădī se mai cultivă pe câte un loc în partea de către apus a Helveţiei, ne dau o dovadă sigură despre cultura bucatelor în vechime.

Pe acolo, pe unde pămêntul nu prea era priincios culturei bucatelor, se îngrija óre cum însaşī natura, ca sĕ producă plante de acelea, cu carī ómenii sĕ se pótă nutri Astfel în insulele de miadă-di ale oceanului mare şi indic, unde cresce pomul de pâne, locuitorii n'au prea avut lipsă de cultura bucatelor, ci ei aşteptau cu órecare nerăbdare timpul acela, până când se cocea, atuncī îl tăiau, scoteau măduha din el, pe care o cerneau, apoi o fierbiau în apă şi astfel pânea era gata. Un asemenea arbor de pâne da câte 200—400 chilograme de făină. Care va sĕ dică, pânea crescea acolo în pădure, precum cresc pe la noi arborii.

Despre cultura bucatelor în vechime mai aflăm urme numĕróse şi la vechii Israiltenī. Cain, ne spune vechiul testament, că era lucrător de pămênt. Moise ne spune în cartea sa cap 25 vers 4: „Sĕ nu legī gura boului, ce treeră“; patriarchul Iacob a trimes pe timpul unei fómete feciorii sĕi în Egipet după bucate, unde era fratele lor Iosif ca diregător, ér împĕratul Solomon vindea multe bucate, pe séma regelui Hiram din Egipt.

Herodot ne spune în scrierile sale, că cultura bucatelor la nicī un popor din vechime nu era mai desvoltată ca în Canaanul vechilor Israiltenī, unde cum diceau ei: „Curgea lapte şi miere“. In adevĕr însĕ nu curgeau de acestea, ci apa din rîurile Tigru şi Eufrat era întrodusă pe canale printre holde, şi grăunţele acestora aşa erau de marī, în cât după spusele scriitorului susnumit, se apropiau de mărimea grăunţelor nóstre de cucuruz.

De cultura bucatelor era legătă în vechime óre-cum şi civilisaţiunea, pentru că popórele acelea, carī se ocupau cu cultura lor, trebuiau sĕ se aşede stabil într'un loc, pe când acelea, carī nu se ocupau cu cultura lor, trebuiau sĕ se ocupe cu vênatul, séu cu viaţa nomadă (de călĕtorī).

Chiar şi sĕlbaticii aveau óre-care respect faţă de cultivătorii de bucate din vechime, ceea-ce se deduce şi din apreciarea unui sĕlbatic, care sĕ fie dis odată fiilor sĕi: „Nu vedeţī voi, că noi trebue sĕ aşteptăm câte 30 de lunī până când cresce vênatul, care şi după ce cresce are patru picióre, ca sĕ pótă fugi, ér noi avem numai douĕ ca sĕ-l putem prinde? Étă vĕ spun, că neamul sĕmênătorilor de grăunţe în scurt are se stîrpéscă pe neamul mâncătorilor de carne“.

Şi acel sĕlbatic avea óre-care dreptate, de óre-ce s'a constatat, că pe când aceia puteau sĕ trăiéscă numai câte 80 pe un mil pătrat, pe atuncī nomadii puteau se trăiéscă câte 800, ér cultivătorii de bucate câte 8000.

La nicī unul din vechile popóre însĕ nu era desvoltată cultura bucatelor într'o mĕsură aşa mare, ca la vechii Romanī. Acésta este a se atribui împrejurărei, că într'un timp cei mai de frunte comandanţī şi consulī se ocupau cu cultura bucatelor. Mai târdiu pe timpul lui Iuliu Cesar cultura bucatelor se restrîngea numai la provinţă, adecă în jurul cetăţilor. Iuliu Cesar, ca sĕ se facă mai popular nutrea câte 300,000 de cetăţenī pe speseie statului.

Pe timpul împĕratului August cultura bucatelor a mai decădut, fiind-că poporul dedat cu „pâne şi jocurī“, nu mai voia sĕ lucre, ci aştepta tóte d'a gata dela guvern Acesta s'a şi vĕdut apoi silit în cele din urmă, ca sĕ cumpere bucate încă şi de prin Africa, Galia şi Tracia.

De la vechii Romanī cultura bucatelor a trecut în Galia (Francia) şi Germania de miadă di, ér cu prilegiul rĕsbóelor cruciate s'a împămêntenit preste tot locul, pe unde şi clima a fost priinciósă culturei lor.

Astădī nu esistă petec de pămênt pe unde sĕ nu se cultive bucate, din carī se pregătesce „pânea cea de tóte dilele“ în casa bogatului ca şi în aceea a sĕracului, ba în unele ţĕrī mai constituesc chiar şi un isvor nesăcat de bogăţie privată şi naţională.

Ioan Georgescu.

Ostaşī,

In diua de 30 August, virtutea vóstră a încununat cu victorie stégurile române. Regimentul 14 de Dorobanţī şi batalionul 2 Vênătorī, împreună cu trei batalióne din gloriósa armată imperială rusă, au luat din mânile inimicului reduta, ce el apĕra cu atâta înverşunare, şi un drapel şi trei tunurī au fost cucerite de trupele nóstre.

Aceste trofee, Eu ordon a se trimite în Capitala ţerei şi a se păstra acolo ca o vecīnică dovadă a vitejiei armatei românescī. Drapelul se va aşeda de-ocamdată în Arsenal, până se va hotărî definitiv locul unde are sĕ se păstreze.

Eră tunurile luate de la vrăjmaş, douĕ se vor aşeda de ambele părţī ale statuei lui Mihaiŭ-Vitézul. Umbra măreţă a gloriosului Domn va vedé astfel, că oştenii românī au remas până astădī fii ai eroilor de la Călugărenī.

Cel de al treilea tun se va aşeda înaintea marelui corp de gardă de la Palatul Domnesc, pentru a fi pururea pentru brava nóstră armată un glorios exemplu de imitat.

Dat în Domnescul nostru cartier general al armatei de Occident, în Poradim.

Carol.

Marele duce Nicolae, comandantul armatei rusescī, uimit de tăria fortificaţiunilor ce armata română îşī făcuse, ruga pe M. S. Domnitorul sĕ ordone şi trupelor rusescī sĕ se fortifice la fel.

Dér tóte acestea se petreceau cu iuţéla fulgerului şi nu-i dădeau nicī răgaz măcar pentru odihnă, dér Carol I găsesce timp sĕ scrie duiósei sale soţii, în care vede atât pe femeia iubită, cât şi Ţara lui.

Nóptea, când toţī se odihnesc, când toţī se împuternicesc, la lumina unei lumînărī, El vrea sĕ împartă bucuria Sa sufletéscă şi grija Sa de Domnitor cu Ţéra, care în acele momente solemne o representa M. S. Dómna:

. . . .

„*Mâne trupele române vor ataca reduta Griviţa Nr. 2, care n'a putut fi luată la 30.* Numai după luarea acesteia, vom „puté sĕ îngropăm morţii, carī zac încă cu sutele în tot jurul ei. Turcii nu respectéză drapelul alb, ci trag în soldaţii, carī „caută sĕ îngrópe pe camaradii lor, totuşī „ai noştri au reuşit acum trei dile cu pericolul vieţei lor sĕ adune o parte din „răniţii de la 30 August.

„Erī am inspectat cu marele duce „trupele române şi posiţiunile lor. Am „fost mulţumiţī de bunul spirit, ce am „constatat în tînĕra armată şi la masa de „la marele cuartier general român, Marele „duce a lăudat în toastul sĕu bravura şi „ţinuta escelentă a armatei. Eu am mulţumit şi ridicat pentru sănĕtătea împĕratului şi a comandantului superior al armatelor ruse.“

„De fapt, resultatul durabil dobêndit „la 30 aparţine trupelor mele. Noi am „luat reduta, înaintea căreia Ruşii au fost „bătuţī, pierdĕnd 7000 ómenī în a doua „bătălie de la Plevna....“

Poveţe despre păstrarea sănĕtăţii.

Locuinţa.

Décă casa nu este bine clădită şi bine îngrijită, ea póte vătĕma sănĕtatea nóstră. Locuinţa este sănĕtósă, décă este încăpĕtóre pentru toţĭ carĭ şed într'ênsa, décă păreţiĭ şi pardoséla eĭ sunt uscate şi curate, décă are destulă lumină, décă se póte bine încăldi, décă aerul este curat şi se póte lesne premeni (preschimba) prin deschiderea ferestrilor, décă în casă şi în prejurul eĭ nu zac necurăţeniĭ, décă nu se află aprópe de casă băltóce, mocirle, şanţurĭ murdare şi alte ape stătătóre.

Clădind o casă, trebue s'o aşeḑăm pe un loc sănĕtos. Décă locul pe care o clădim este jos, atuncĭ sĕ-l înălţăm cu pămênt sănĕtos, bine bătut, înainte de a începe zidirea. Sĕ ne ferim a clădi casa într'un loc băltos, mocirlos, umed, unde se adună apele de plóie, într'o luncă, care la fie-care viitură mare de apă se înécă, lângă malul uneĭ gârle, care din când în când iese din albia eĭ, şi sĕ alegem pe cât se póte un loc maĭ înalt, maĭ depărtat de patul uneĭ ape curgĕtóre, de baltă, de eleşteu. Sĕ nu se zidéscă casa pe un loc umplut cu băligare şi cu alte necurăţeniĭ, nicĭ într'o vale adêncă înfundată, în care nu străbat razele sórelui. Băltócele, apele băhlite, stătute, şanţurile necurăţite, aflate în vecinătatea locuinţeĭ, o fac nesănĕtósă, produc frigurĭ, lipsă de sânge, slăbiciune, umflătura pântecelui şi alte bóle, de aceea trebue sĕ înlesnim scurgerea şi secarea acelor ape stătătóre.

Locuinţa îngropată în pămênt, numaĭ puţin ridicată d'asupra pămêntuluĭ, o numim bordeiŭ. Bordeiul este locuinţa cea maĭ rea, cea maĭ nesănĕtósă, obicĭnuit întunecósă şi umedă, aerul eĭ se premenesce anevoe, şi numaĭ ómeniĭ neprevĕḑĕtorĭ, leneşĭ séu fórte săracĭ, îşĭ maĭ adăpostesc familia în bordeie; un bun gospodar nu va cruţa munca şi cheltuiéla maĭ mare, ce cere clădirea uneĭ case, şi va asigura copiilor seĭ o locuinţă uscată, luminată, aerată şi încăpĕtóre. In unele sate se maĭ fac case de pămênt bătătorit între douĕ rêndurĭ de scândurĭ (case de ciamurĭ), care se usucă anevoe.

Casele de gard (de nuele, de vălătucĭ), sĕ se lipéscă pe din năuntru, pe din afară şi pe jos, cu lut curat (cu pămênt galben), séu cu lut amestecat cu pae tocate, şi nicĭ de cum cu baligă; apoi sĕ se spoiéscă cu var şi sĕ nu se locuéscă înainte de a fi bine uscate, căcĭ umeḑéla păreţilor produce bóle. Décă trebuinţa cere ca casa sĕ se lipéscă din nou, atuncĭ sĕ se facă acésta în timpul vereĭ, când se póte usca maĭ curênd şi când ferestrele se pot ţine deschise tótă diua; pentru ca sĕ se scótă din case mirosul păreţilor umeḑĭ care este nesănĕtos. Asemenea, sĕ nu se lipéscă casa pe jos în timpul tómneĭ şi erneĭ, când nu se póte lesne usca. Casa sĕ se văruiéscă (sĕ se spoéscă) de douĕ-orĭ pe an, primăvara şi pe la finele vereĭ. Casa de gard, de nuele, lipită cu pămênt, are obicĭnuit pereţĭ subţirĭ şi este frigurósă în timpul erneĭ; de aceea este bine ca sĕ îngroşăm pereţiĭ prin alicire (cu alicărie), aruncând îndată după lipirea nuelelor, bucăţĭ de cărămidă şi de piétră în pămêntul cu care s'a lipit, şi maĭ lipind deasupra cu lut. In casa lipsită de pardoselă de scândurĭ şi lipită pe jos cu pămênt, se face praf şi umeḑélă; o asemenea casă nu se póte tot-déuna ţine curată.

Ómeniĭ cu dare de mână şi îngrijitorĭ de sănĕtatea familieĭ lor, tencuesc casa de gard cu var şi cu nisip, séu îşĭ fac casa de cărămidă bine arsă, podită cu scândurĭ, cu pivniţă de desubt, cu învelitóre de ţiglă, de şindrilă, de table de fer orĭ de tinichea. Acoperişul caseĭ de trestie de cocenĭ, de paie, se aprinde uşor şi putredesce degrabă. Asemenea se pot zidi case sănĕtóse din piétră. La munte se fac case uscate şi căldurose de lemn, din bârne şi blănĭ încheiate la capetéla lor şi lipite cu lut, orĭ tencuite cu amestecătură de var cu nisip.

Este folositor ca casa sĕ aibă prispă, căcĭ ea opresce umeḑéla de a străbate la pereţĭ; numaĭ casa de zid, de pétră orĭ de cărămidă bine arsă şi cu temelie de zid se póte lipsi de prispă. Este trebuincios ca casa sĕ aibă maĭ multe încăperĭ, ca camera în care durmim sĕ nu slujéscă şi de bucătărie, ci ca bucatele sĕ se gătéscă într'o cuhnie osebită orĭ în tindă, în sălijă. Chiar décă casa are numaĭ o singură cameră de locuit, ea trebue sĕ fie destul de mare, căcĭ îngrămădirea într'ênsa a maĭ multor suflete de cât au loc, este vătĕmătóre; ea cată sĕ fie destul de încăpĕtóre pentru aşeḑarea unuĭ rĕsboiŭ de ţesut séu pentru înlesnirea uneĭ alte meseriĭ în timpul erneĭ, când sătenii nu sunt ocupaţĭ cu munca câmpuluĭ. Straşina şi prispa sĕ nu fie prea jóse, ci înalte, ridicate, ca sĕ nu împiedece lumina ferestrilor; tavanul sĕ aibă înălţimea de cel puţin 3 metri (de un stânjen şi jumĕtate).

Incăperile caseĭ trebue sĕ aibă lumină deajuns, căcĭ lumina învióză totul şi lipsa de lumină aduce slăbiciunea corpuluĭ şi ofilirea feţeĭ, maĭ ales la copiĭ. Fie-care încăpere trebue sĕ aibă ferestre mişcătóre destul de marĭ, cel puţin de un metru înălţime, cu tocurĭ de lemn carĭ se pot lesne deschide; o odae cu ferestre micĭ şi carĭ nu se pot deschide, este nesănĕtósă, căcĭ este trebuincios ca ferestrele sĕ se deschidă în tóte ḑilele, chiar în timpul erneĭ, cel puţin de câte douĕ-orĭ pe ḑi, pentru câte o jumĕtate de oră. Aerul din casă se premenesce numaĭ prin deschiderea uşilor şi a ferestrilor; el nu se curăţă prin afumarea cu oţet vĕrsat peste cărămidă ferbinte, nicĭ prin arderea de zahăr orĭ de ienupere pe cărbunĭ aprinşĭ, nicĭ prin alte fumurĭ mirositóre, carĭ nu sunt de nicĭ un folos.

Décă putem, vom aşeḑa casa astfel, ca ferestrile sĕ dea spre rĕsărit, séu cel puţin spre miaḑă ḑi, pentru-ca razele sórelui sĕ între de-a dreptul în casă. Numaĭ la nevoe, décă nu ne stă în putinţă a aşeḑa ferestrile spre rĕsărit séu spre miaḑă ḑi sĕ le punem spre apus, pentru-ca camera sĕ vadă sórele cel puţin înaintea apuneriĭ luĭ. In nicĭ un cas nu vom aşeḑa ferestrile caseĭ spre miaḑă nópte, căcĭ o asemenea casă care nu vede nicĭ-udată razele sórelui, ar fi negreşit nesănĕtósă. Pentru ca lumina sĕ între cu lărgime în cameră, ferestrile trebue sĕ aibă giamurĭ de sticlă curată şi sĕ nu fie lipite cu ţiplă (cu schembeà) séu cu hârtie.

(Va urma.)

Un „profet“ londones.

In suburbiul Clapton Commons din Londra se află o biserică frumósă, edificată cu cheltuiala întemeiătoruluĭ uneĭ secte nouĕ, la 1896. Respectivul se numia Prince, şi a murit în 1899. El se numia pe sine „profetul mântuitoruluĭ, care se reîntórce“. La început putea sĕ asiste şi publicul la rugăciunile din biserică, maĭ târḑiu însĕ nu aveau întrare, de cât ceĭ carĭ erau membriĭ secteĭ.

In jurul aceşteĭ bisericĭ s'au creat adevĕrate legende, şi un ḑiar din Londra scriind după lucrurile, ce se întêmplă în biserica acésta, a primit următorul rĕspuns:

— Lumea se află în ajunul uneĭ marĭ crise; numaĭ Dumneḑeu scie, ce se va întêmpla. Pot sĕ se întêmple lucrurĭ grozave.

S'a întêmplat sĕptĕmâna trecută, că s'a dat întrare liberă şi publiculuĭ în biserică. Diarul amintit istorisesce următórele despre lucrurile, ce s'au vĕḑut şi auḑit acolo:

Interiorul bisericeĭ e clădit numaĭ din pietrii albe cioplite; băncile sunt din lemn alb, scările carĭ duc la altar sunt construite în semicerc. In ḑiua „marelui eveniment“, înaintea altaruluĭ se afla un tron, ér dinaintea tronuluĭ o masă de marmoră. In tron se afla un bărbat înalt şi estraordinar de slab, cu faţa rasă, pĕr lung negru şi purtând haina preoţilor anglicanĭ. Biserica strălucea în lumină electrică şi se vedea, că comunitatea religiósă constă din ómenĭ bine îmbrăcaţĭ şi bine situaţĭ. Cartea de rugăciune din care cântau, avea titlul: „Glasul Feciórei cerescĭ“ şi cântarea obscei era însoţită de o mică orgă. Când se sfîrşi cântarea, o linişte adêncă umplù biserica. După aceea, se ridică omul cu pĕr negru, păşi înainte şi în timp ce ochiĭ luĭ sclipiau neamical, începù sĕ vorbéscă încet şi ca şi cum ar cânta. „Fratele Prince — ḑise el — a trebuit sĕ móră, ca sĕ fie în ceriŭ mijlocitor pentru noi şi sĕ pregătéscă a doua venire a luĭ Mesia“.

După óre care pausă continuă cu pathos:

— „Eu, care aḑĭ vĕ vorbesc vouĕ, *sunt Domnul*, şi am venit din nou în formă de om, ca sĕ mântuesc pe aceia, carĭ din mórte şi din blestĕm se rógă cătră mine. Da, eu sunt viéţa şi trăesc în vecĭ“.

Vorbi lung, dér cea-ce spunea, devenea tot maĭ neînţeles şi maĭ încurcat şi consta cu deosebire din citate din noul testament, fără ca între singuraticele proposiţiĭ sĕ fi fost ceva legătură. In urmă cu capul plecat se coborî în tron, şeḑù, şi timp îndelungat îşĭ acoperia faţa cu palmile. Din rêndurile credincioşilor eşi de-odată o femeie şi ḑise:

— Cea-ce a vorbit, Dumneḑeu a spus. Vĕd pe Domnul dinaintea altaruluĭ.

Un bĕtrân cărunt spuse cu voce tare:

— Priviţĭ, acolo este Domnul!

Altul ḑise:

— S'a împlinit dorinţa popórelor! Acolo stă Domnul.

Alţiĭ ḑiceau:

— Mărturisim, că am vĕḑut pe Domnul.

Un om căḑù în genunchĭ şi ḑise cătră soţia luĭ:

— Oh Dumneḑeule, Annie, uite colo e Domnul.

Scenele de felul acesta s'au repetat în întrégа biserică, cântarea se auḑi din nou şi la fine „profetul“ se ridică în tron şi ḑise în extas:

— Pace! Pace vouĕ!

Dări de sémă şi mulţumite publice.

Cu ocasiunea petreceriĭ aranjate de inteligenţa română din *Murĕş-Uióra* cu concursul tinerimeĭ din împrejurime pentru înfiinţarea unuĭ cor la biserica gr. cat. din localitate, s'a incassat un venit brut de 232 cor. 70 b. Din suma acésta substrăgêndu-se spesele de 132 cor. 70 banĭ, resultă un venit curat de 100 cor.

Cu acéstă ocasiune s'au făcut următórele contribuirĭ marinimóse:

Felix Karoly director la fabrica de soda 6 cor., Societatea „fabrica de soda“ 20 cor., Fritz Pál şef al oficiuluĭ de băi, Pop Bazil câte 2 cor., Virág I. 3 cor. 40 b., Böjthe K protopretor 2 cor. 60 b., Ionasz I., Rus N. notar, Dergan I. esecutor reg., Dr. Pătăcean G. cand. de adv., Baciu N. preot câte 1 cor., Horvath M. 1 cor. 40 b., Kastaleto H. 1 cor. 80 b., Gajia A. st. fil., Iancsó Lajos preot ref, Buzdugan M., Mesaros I. cand. de adv., Maior N. medicinist, Moldovan V. st. fil.. Truţa I. subnotar, Erdélyi A., Iavorschi I., Pop A., Oraşan B. preot câte 80 b.

In numele comitetuluĭ aranjator esprimăm şi pe calea acésta mulţămite P. S. Domnĭ pentru contribuirile marinimóse.

Murĕş-Uióra, la 6 Septemvrie 1902.

Dr. Sebastian Radu, președent. *Dr. Aurel Sava*, casar.

Zlatna, 1 Sept. 1902.

Cu ocasiunea petrecereĭ aranjate de Reuniunea fem. rom. gr. cat. din Zlatna în ḑiua de 28 August n. 1902, s'a încassat suma de 253 cor. 50 banĭ. Au binevoit a suprasolvi următoriĭ st. d-nĭ:

Lukacs László ministru de finance, de present in Zlatna 10 cor., Ludovic Giurca preot, Trimpoele 5 cor., Procopopiu Herlea notar, Cujir 3 cor. 50 banĭ, d-şórele Darvaş, Blasiŭ, V. Folberth comerc. Zlatna, Traian Radu notar Feneş câte 3 cor., Iuliu M. Montani protopop, Iuliu V. Albini notar, Mihail Moldovan ospĕtar, Moskovics Bela hotelier toţĭ din Zlatna câte 2 cor., Venetschek M. consilier de mine, Goldberger Ignácz, Mály Sandor, consil. minist. Angyal Iozsef cons. mine toţĭ din Zlatna, şi Nic. Popovicĭ pr. ot Cib câte 1 cor. 50 b., D-na Octavia Vişa, d-nii: Kiss Ferencz primar din Zlatna, I. Dumitreanu prop. Şard câte 1 c., Nic. Todorescu preot Feneş, T. Duşa capelan, Pătrîngenĭ, Dr. Eugen Porea med. cerc. Basna, George Danila Meteş, Pompeiŭ Andrea asp. de off. Ighiu, Emil Caliman stud. abs. Meteş, Augusto Mazuchi Braşov, Dr. Ioan Rece med. cerc., Carol Oelberg, Gusztav căp. de mine, Stitz Pál dir. şcól. elem. de stat, Contesvellen, Carol farmacist, Lobstein Arpád, Czéteni Iozsef jun. Szunega Iozsef, Dr. Szontagh, Adolf medic erarial, Ioan Cismaş subnotar. Pomp. Popescu şi Victor Ilea toţĭ din Zlatna câte 50 banĭ, G. Chirila, Alb. Gongolia, Farkas Daniel, Carol Lengyel din Zlatna câte 1 cor.; Tanislav George, Ioan Cristea, Ana Fazakoş, Maria Vasiu, Eug. Popescu, George Presecan, Maria Tanislav, Ciora Simion câte 50 b., şi Medruţiu Ana 30 banĭ.

Din suma sus amintită substrăgêndu-se cheltuielile de 101 cor. 82 banĭ, rĕmâne un venit curat de *151 cor. 68 banĭ*, care sumă s'a predat d-neĭ cassiere a Reuniuneĭ.

Tuturor acestor marinimoşĭ contribuenţĭ în numele „Reuniuneĭ fem. rom. gr. cat. din Zlatna“ şi pe acéstă cale le esprimăm călduróse mulţumirĭ.

Constantin C. Eremia, controlor. *I. Crişan*, cassar.

POVEŢE.

Apĕrarea trifoiuluĭ contra degerăriĭ. In regiunile sĕrace de zăpadă, trifoiul degeră în mare parte, maĭ ales în pămênturile cam umede bogate în lut şi expuse vênturilor de miaḑă nópte şi apus. Pentru a întêmpina asprimea geruluĭ şi a scuti trifoiul de îngheţ, ajunge un aşternut subţire de plévă, buruenĭ séu paie de orĭ-ce soiŭ.

*

Cum se opresce maĭ uşor scurgerea sângeluĭ din nas? Când căpĕtăm scurgerea de sânge pe nas, de obiceiŭ se stă plecat şi se lasă a curge sângele, trăgênd apă pe nas. Acéstă procedură nu este tocmaĭ bună; în loc de a face acésta, pe bolnav îl apucăm de subsuóră şi-l punem lungit pe pămênt, în aer liber şi răcoros, séu décă se află în odae, în apropierea ferestreĭ deschise. După aceea îĭ ridicăm ambele braţe în sus şi le aducem până la crescet, în care posiţie îĭ ḑicem sĕ le ţină. Liberăm apoĭ pieptul de orĭ-ce apăsare, desfacem toţĭ nasturiĭ şi tóte legăturile şi învĕţăm pe pacient sĕ inspire cât se póte de încet şi profund aer prin nas în plămânĭ, dér sĕ nu expire imediat, ci sĕ ţie rĕsuflatul cât se póte de mult. Acéstă procedură repeţită maĭ de multe orĭ şi cu putere, opresce scurgerea cu siguranţă în câte-va minute. Pacientul póte sta şi în picióre ridicând mânile, şi ţinênd în sus cu deosebire mâna dréptă. După acésta este bine, ca pacientul sĕ ia o bae caldă la picióre, în care se pune şi săpun, séu făină de muştar.

*

Mijloc de a scăpa pentru totdéuna pereţiĭ de umeḑélă. Un paroch Bucovinean scrie în fóia bisericéscă „Candela“ din Cernăuţ, următórele:

Am cetit prin cele ḑiare multe anunţurĭ pentru mijlóce contra umeḑeliĭ păreţilor. Avut'am prilegiu a mĕ şi folosi de ele în felurite casurĭ, însĕ tot-déuna s'au arătat cu timpul érăşĭ urme de umeḑélă şi udélă în păreţiĭ reparaţĭ.

De la un practic vechiu am dobândit un mijloc, care s'a adeverit ales de bine. Cred că voiŭ face fraţilor, carĭ au nenorocirea a locui într'o casă parochială umedă, un serviciu bun, décă le voiŭ comunica mijlocul acesta:

Maĭ întâiŭ se dă jos tencuiala („văcălaşul“) de pe zid, şi crĕpăturile dintre pietre séu cărămiḑĭ se curăţesc cât se póte de bine, apoi crĕpăturile acele se astupă bine cu o amestecătură de una parte de ciment şi douĕ părţĭ de nisip. In 1—2 ḑile se usucă tencuéla acésta. La

umbră durézǎ uscarea o ḑi mai mult.

Fiind tencuéla de ciment bine uscată, se fierbe într'un vas de tinichea o cătățime potrivită de văpsea de sticlă (glasfarbe), până ce se face de tot fluidă pe locurile ude. Cum vine văpséla în atingere cu zidul, e deja și învêrtoșată. Și zidul peste tot îndată se póte tencui cu o tencuélă de var séu de ciment (tencuéla din urmă este mai bună). Vasul unde s'a făcut văpséla de sticlă, nu se mai póte întrebuința.

La un metru pătrat de zid se cer 2 kgr. din văpséla numită; 1 kgr. costă 24 cruceri.

Mai observ, că numai odată sĕ se tragă cu periuța într'un loc, însĕ așa de sus, în cât sĕ nu rĕmâie nicĭ un ochișor gol. Putrejunea, mucegaiul séu udéla nu se vor mai arăta nicĭ odată.

Toțĭ cei ce se folosesc de acest remediu, află deosebită bucurie în sigurul resultat.

Fabrica, care produce acéstă văpsea de sticlă, nu mi-e cunoscută, dér se póte căpĕta în fie-care drogherie mai mare.

MULTE ȘI DE TOTE.

Cocoșul lui Voltaire.

Marele scriitor frances Voltaire, fiind bolnav la Cirey și găzduit la dómna du Châtelet, ceru mai înainte de tóte, ca în timpul bólei lui sĕ nu se facă nicĭ un sgomot, fiind-că sgomotele îl enervézǎ peste mĕsură. Dér tocmai atuncĭ când întréga împrejurime se ținea în cea mai mare liniște, un cocoș din curtea casei, tocmai într'adins par'că, cânta mereu și așa de tare, cum nu-l audise nimenĭ până atuncĭ. Voltaire se supără fórte mult și spuse dómnei du Châtelet sĕ-l omóre. „Este cu putință, ḑise el enervat, ca un astfel de animal ne însemnat, care nu scie nicĭ scrie, nicĭ ceti, care n'a resolvit nicĭ odată probleme despre puterea luminei, nicĭ n'a făcut tragediĭ și romane, nicĭ n'a compus poeme epice, sĕ se bucure de-o sănĕtate așa de mare, sĕ cânte ḑiua întrégă și sĕ mĕ împiedece de a durmi, pe când Voltaire, care cunósce tóte farmecile poesiei și le scie esprima, care înțelege pe Newton și-l póte esplica altora, care a făcut: „Poema ligei Oedip și scrisórea către Urania“, este mistuit de frigurĭ, nu póte dormi, nicĭ vorbi, nicĭ cânta“... Dómna du Châtelet rîse mult de acestea și omorî cocoșul.

*

Șahul Persiei și dentistul.

In ḑiua sosirei Șahului Persiei la Paris, el a suferit de o teribilă durere de dințĭ, încât a fost silit sĕ mérgă la un dentist, care a amânat pe a doua ḑi scóterea mai multor măsele. Șahul a fost exact la ora întâlnirei; ne mai simțind nicĭ o durere, n'a vrut sĕ i-se mai facă nicĭ o operație.

— Fiind-că nu vreau ca tótă încordarea sĕ fie de geaba, ḑise el dentistului, ai sĕ scoțĭ câte o măsea de la fie-care dintre consilierii mei.

A vorbit cu ochii plecațĭ jos; când se uită în jurul lui, vĕḑù că numai marele vizir a rĕmas rece și nepăsător la cuvintele sale. Póte că în inima sa, marele vizir a ascuns un dinte pentru suveranul sĕu.

*

Etatea animalelor.

Ursul ajunge etatea de 20 de anĭ; cânele nu traesce mai mult de 20 de anĭ; lupul tot asemenea; vulpea de la 14—16 anĭ. Leii ajung la vêrstă fórte înaintată. Rasa de lei numită „Pompei“ este cea mai trainică. Vêrsta de mijloc a pisicilor e de 14 anĭ. Epurele trăesce de la 7—8 anĭ. Elefanții ajung vêrsta de 400 de anĭ. Porcii trăesc până la 30 de anĭ. Rinocerul trăesce numai până la 20 de anĭ. Un cal ajunse odată 62 de anĭ, dér vêrsta lor mijlocie este între 20—25 anĭ.

Sosiți în Brașov.

Pe ḑiua de 12 Septemvrie 1902.

H. Europa: Lăzăreanu, Kopp, Mavrocordatu, Bucurescĭ; Stantceff, Rusciuc; Wieting Constantinopol: Blum, Sternberg; Handel, Budapesta; Kropp, Klauss, Guttmann, Viena.

H. Pomul verde: Mețianu, Zĕrnescĭ; Carp, Trifon, Ionini, Bucurescĭ; Dictrich, Brașov; Mihailescu, Sinaia; Gugig, Viena.

H. Orient: Iakab, Clușiu; Vilmossy, Bușteni; Alexianu, Bucurescĭ.

Calendarul sĕptĕmânei.

SEPT. (1902) are 30 ḑile. RAPCIUNE.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	1 † C. Simion stêl.	14 † Inalț. Cruci
Lunĭ.	2 M. Mamaut	15 Nicodim
Marțĭ	3 M. Antim	16 Corn. și Cipr.
Merc.	4 Prof. Moise	17 Lambert
Joi	5 Prof. Zaharia	18 Iosif Cup.
Viner	6 Arch. Mihail	19 Sidonia
Sâm.	7 M. Sozonte	20 Eustachius

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 12 Septemvrie 1902.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	20
„	Grâu mijlociu . . .	10	80
„	Grâu mai slab . . .	10	40
„	Grâu amestecat . .	8	—
„	Sĕcară frumósă. . .	7	70
„	Sĕcară mijlocie. . .	7	40
„	Orz frumos	7	—
„	Orz mijlociu. . . .	6	80
„	Ovĕs frumos. . . .	4	60
„	Ovĕs mijlociu . . .	4	50
„	Cucuruz	10	60
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	—
„	Mazăre.	18	—
„	Linte	16	—
„	Fasole	10	—
„	Sĕmênță de in . . .	24	—
„	Sĕmênță de cânepă .	7	—
„	Cartofĭ.	1	70
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	96
„	Carne de porc . . .	1	04
„	Carne de berbece. .	—	72
100 kil.	Sĕu de vită prôspĕt .	44	—
„	Sĕu de vită topit . .	64	—

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 9 Sept. n. de 46,528 capete, la 10 Septemvre au întrat 279 capete și au eșit 586 capete, rĕmânênd la 11 Septemre n. un numĕr de 46,221 capete.

Se notézǎ marfa ungurésca: veche grea dela 104—106 fil. tînĕră grea dela 112—113 fil., de mijloc dela 111—112 fil. ușóră dela 111—112 fil. — Sêrbéscă: grea 109—112 fil., de mijloc 108—110 fil., ușóră 106—108 fil. kilogramul.

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Septemvrie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120.85
Renta de corónе ung. 4% . . .	98.25
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	—.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%.	—.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	—.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.70
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	98.—
Impr. ung. cu premii	205.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	163.—
Renta de argint austr.	101.15
Renta de hârtie austr.	101.—
Renta de aur austr.	121.45
Losurĭ din 1860.	152.15
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	16.02
Acții de-ale Băncei ung. de credit .	732.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit .	691.50
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	117.—
London vista	239.60
Paris vista	95.10
Rente austr. 4% de corónе . .	100.30
Note italiene	94.85

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Septemvrie n. 1902.

	Cump.		Vênd.
Bancnot rom.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„ 18.80	„	18.88
Napoleond'orĭ.	„ 19.04	„	19.07
Galbenĭ	„ 11.20	„	10.30
Ruble Rusescĭ	„ 2.54	„	—.—
Mărcĭ germane	„ 117.25	„	—.—
Lire turcescĭ	„ 21.40	„	21.50
Scris fonc. Albina 5%	101.—	„	102 —

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 11 Sept. 1902.

Sĕmințe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănățenesc . . .	80	7.10	7.40
Grâu dela Tisa	80	7.05	7.35
Grâu de Pesta	80	7.—	7.35
Grâu de Alba regală . .	80	7.—	7.20
Grâu de Bácska	80	.—	.—
Grâu unguresc de nord .	80	.—	.—
Grâu românesc	80	.—	.—

Semințe vechi orĭ nouĕ	Soiul	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilograme dela	până la
Sĕcara . . .		70—72	6.10	6.25
Orz . . .	nutreț. .	60—62	5.90	6.—
Orz. . . .	de rachiu	62—64	5.25	5.40
Orz . . .	de bere .	64—66	5.15	5.25
Ovĕs . . .		———	.—	.—
Cucuruz . .	bănățen .	75	.—	.—
Cucuruz . .	alt soiu .	73	—.—	—.—
Cucuruz . .	„ „			
Hirișcă . .			4.50	5.—

Producte div.	Soiul	Cursul (Prețul per 100 chilograme) dela	până
Săm. de trifoiŭ	Luțernă ungur.	—.—	—.—
„	„ transilvană	—.—	—.—
„	„ bănățenă	—.—	—.—
„	„ roșiă . .	—.—	—.—
Ulei de rapiță	rafinat duplu .	—.—	—.—
Ulei de in . .		—.—	—.
Unsóre de porc	dela Pesta . .	72.—	72.50
„ „	dela țĕră . . .	—.—	—.—
Slănină . . .	svêntată . . .	61.50	62 —
Prune	din Bosnia . .	—.—	—.—
„		—.—	—.—
Lictar	Slavon și Serbia	—.—	—.—
„	din Serbia în s.	—.—	—.—
Nucĭ . . .	slavon nou . .	—.—	—.—
Gogoșĭ. . .	sêrbesc . . .	—.—	—.—
„	din Ungaria . .	—.—	—.—
Miere	unguresci. . .	—.—	—.—
„	sêrbescĭ . .	.—	—.—
Cérǎ	brut .	—.—	—.—
Spirt	Drojdiuțe de s.	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 10 Sept. 1902.

	cump.	vinde
Basilica	19.40	20 40
Credit	428.—	432 —
Clary 40 fl. m.	204.—	206 —
Navig pe Dunăre.	—.—	— —
Insbruck	88.—	—.—
Krakau	78 —	82. —
Laibach	75 —	81.—
Buda	—.—	— —
Palffy	198.	205.—
Crucea roșie austriacă . .	190.—	193 —
„ „ ung.	54 70	55 70
„ „ ital.	27.60	28 60
Rudolf	76 —	79.—
Salm	248.—	250.—
Salzburg.	83.—	84.35
St. Genois	264.—	274.—
Stanislau	—.—	— —
Trientine 4½% 100 m. c. .	424.—	228 —
„ 4% 50	43.—	44 30
Waldstein	67.—	69.—
„ de 10 francĭ . . .	34.25	35 25
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

PUBLICAŢIUNE.

Pentru tóte realitățile aparținĕtóre moștenitorilor defunctului Dr. Otrobán Nándor s'a fixat ḑiua de vêndare

pe 20 Octomvrie st. n. a. c. diminéța la 9 óre

în cancelaria d-lui notar public regesc Schnell Károly (strada Vămii nr. 15) și unde nu se va lăsa nimic din prețul strigărei. Oferte se vor primi și în scris.

	Coróne.
1) Casa de lemn, în Brassó (Scheiŭ) Podu Crețului nr. 107 nou (676 vechiŭ) indusă în cartea funduară nr. 2660, n-rii top. 3348, 3349.	700
2) Villa din Predeal, cu tot mobilarul din ea și cu aranjamentul, indusă în cartea funduară din Brassó, nr. 10,961 A † 25.404/12 nr. top.	10,000
3) In Bácsfalu, casa cu nr. 446, cu 9 apartamente de locuit cu o grădină de póme, odăile folositóre pentru locuință de vară, dimpreună cu mobiliarul, indusă în cartea funduară nr 598 A † 1659/1, 1659/2, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665 n-rii top.	12,000
4) In Bácsfalu casa nr. 445, cu patru locuințe și grădină, indusă în cartea funduară nr. 589 A † 1358, 1359/2, 1360/2, 1361/2, 1363/2, 1364/2 n-rii top.	5 000
5) In Előpatak stațiune balneră așa numită „Villa Zona“ cu întreg aranjamentul, cu mobilele din ea, cu dreptul la băi, la apa minerală, indusă în cartea funduară nr. 318 A † 1535, 1546/1, 1546/2, 1546/3, 1547, 3744 nr. top.	8,000
6) Casele din Brassó, Strada Porții nr. 16 și cel vechiŭ 488, indusă în cartea funduară nr. 2560 nr. top. 5434. și casa din strada Spitalului nr. 11 nou și cel vechiŭ 475, nr. top. 5420, douĕ case legate una de alta (fost Hotel Baross.)	80,000
7) Imobilul din Apácza loc de zidire, indus în cartea funduară nr. 1011, n-rii top. 1601/2, 1602/2, 1603/3.	100
8) Livadea din Tușnad nr. 976 indusă în cartea funduară nr. A † 12,508/12	1,000
9) Realitatea aflătóre în Bölön nr. 634 indusă în cărțile funduare sub nr. A † 2759/3	200
10) O șură aflătóre în Agostonfalva.	800
11) O baie de fer în Felső-Rákos,	600
12) Realitățile aflătóre în Bardocz sub nr. 674 și 736 indusă în cartea funduară sub nr. A † 263, 266 și 267/1, 267/2	1,400

Din prețul strigărei ofertanții au a depune un vadiu de 10% în banĭ gata séu în hârtii de valóre.

Informațiunĭ se pot lua în cancelaria d-lui advocat Dr. Zakariás János (Brassó, Strada Spitalului militar nr. 3) unde se va lua în considerare condițiunile date de d-l notar public regesc Schnell Károly.

Brassó, în 2 Septemvre 1902.

Szabó Alexandru,
esecutorul oficial al rĕmasului D-rului Otroban Nándor.

660,1—8
